

ΚΟΝΙΤΣΑ

3. ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2000

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

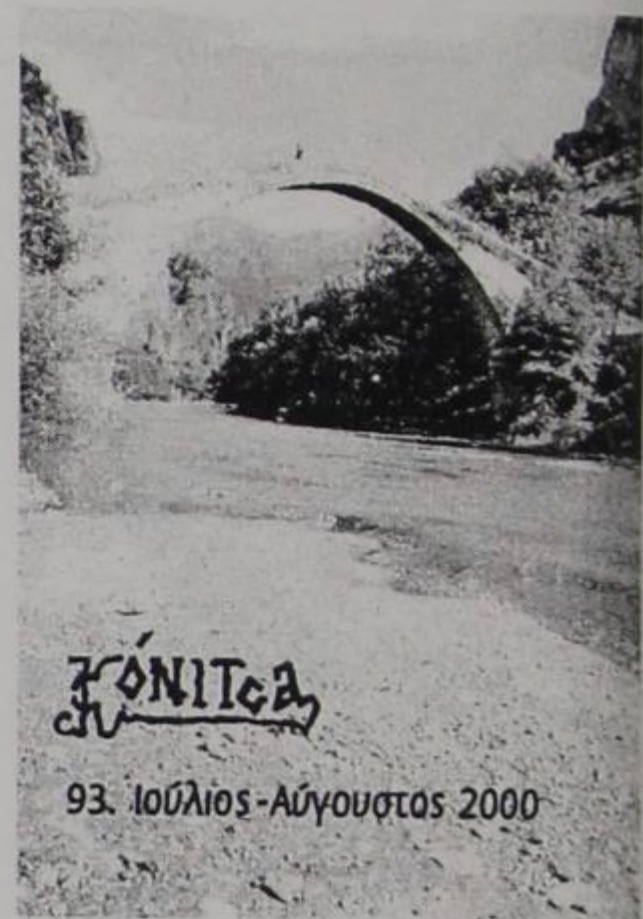
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 93 ΔΡΧ. 300
ΚΟΝΙΤΣΑ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Θαυμάστε το γεφύρι μας Σ.Τ.	153
Το γιοφύρι της Κόνιτσας (Ποίημα) Σ.Τ.	154
Εκδηλώσεις στην Κόνιτσα	156
Λαϊκή πίστη και σύγχρονα λατρευτικά έθιμα, Ν. Ρεμπέλη	158
Ο γάμος στην επαρχία Κονίτσης, Ε. Σούρλα	163
Στο Γράμμο υλοποιείται μια ιδέα συμφιλίωσης, Στ. Τζίμα	167
Για το Δήμο Μαστοροχωρίων, Θ. Πορφύρη	168
Εκδηλώσεις στο Κεφαλοχώρι, Μ. Σδούκου	170
Εκδηλώσεις Συνδέσμου Βούρμπιανης	172
Κοσμοσυρροή στη Μολυβδοσκέπαστη, Ι. Δάφνη	173
Ανάμεσα στους Ακρίτες μας, Ι. Δάφνη	174
Βραδιά Ηπείρου στη Βουδαπέστη, Μ. Παπαστεργίου	175
Εντυπώσεις από την Κόνιτσα, Γ. Μάρραιη	176
Έκθεση ακουαρέλας, Γ. Χριστουδούλου	177
Πουρνιά 19 Αυγούστου 2000, Ν. Τζουμέρκα	179
Μετά της Παναγίας Θ. Πορφύρη	180
S.O.S. για δυο Μνημεία Σ.Τ.	181
Για το γιατρό Δ. Βανδέρα Χ. Δούσμη	182
Τα προβλήματα των ανθρώπων, Λ. Εζνεπίδη	184
Αλκοολισμός, Ι. Τσάμη	185
Στον απόηχο της συνάντησης λογοτεχνών, Ε. Ευαγγελίδη	186
Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά	187

Γραφικές Τέχνες
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10, 45221 Ιωάννινα
Τηλ.-Fax: 0651 - 77358

Φωτ. εξωφ. π.τ. - Γέφυρα Κόνιτσας

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655) 22.464, 22.212
Fax: (0655) 22.464

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 2.000
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Θαυμάστε το γεφύρι μας

Μετά από ενέργειες της 6ης Εφορίας Ν. Ιωαννίνων απομακρύνθηκε, επιτέλους, η σιδερένια γέφυρα που ήταν δίπλα στο παλιό πέτρινο γέφυρι του Αώου στην Κόνιτσα την 1η Ιουλίου.

Η γέφυρα αυτή που στήθηκε από Μηχακό του Στρατού πριν πενήντα τόσα χρόνια για να περνούν τα αυτοκίνητα, μετά την κατασκευή της τσιμεντένιας επί της ληϊκής οδού 200 μέτρα πιο κάτω, έχασε από τη σπουδαιότητά που είχε αρχικά.

Αίτημα των Συλλόγων και πολλών κατοίκων που οραματίζονται την ανάδειξη του παλιού ιστορικού γεφυριού, ήταν για πολλά χρόνια (από τότε που έγινε το τσιμεντένιο) η αποξήλωση της σιδερένιας η οποία κοβει τη θέα στους επισκέπτες που ήθελαν να θαυμάσουν το αξιόλογο αυτό μνημείο της λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Για όσους δεν γνωρίζουν, αναφέρουμε συνοπτικά την ιστορία του γεφυριού: Χτίστηκε το 1871 με χρήματα του Ι. Λούλη, αδελφών Β και Αλκ. Λιάμπη της Αγγ.

Παπάζογλου, του Ι. Λιάμπη, του Γ. Ζωΐδη, του Μωχάμετ μπεν Σίσκου, των αδελφών Μπεκιάρη, του Μητροπολίτη Βελλάς και των κατοίκων της Κόνιτσας, Τούρκων και Ρωμιών.

Αρχιμάστορας του έργου ο ασπούδαχτος λαϊκός αρχιτέκτονας Ζιώγας Φρόντζος από την Πυρσόγιαννη. Το 1913 που εγκατέλειπαν την Κόνιτσα οι Τούρκοι προσπάθησαν να το ανατινάξουν, αλλά ευτυχώς δεν τα κατάφεραν κι έτσι σώθηκε.

Τώρα που απομακρύνθηκαν τα σίδερα χρειάζεται μια διαμόρφωση - ο χώρος (μια εξέδρα στη θέση του πολυβολείου, σκαλοπάτια, κάγκελα κ.λ) ώστε το σύνολο του τοπίου να γίνει πόλος έλξης των επισκεπτών της Κόνιτσας.

Να μπορούν όλοι, ντόπιοι και ξένοι να θαυμάζουν και να καμαρώνουν το αθάνατο έργο των προγόνων μας που το σεβάστηκε ο χρόνος, ακόμα και ο σεισμός του 1996...

Σ.Τ.

Το γιοφύρι της Κόνιτσας

*Κατόχρονο το πέτρινο γιοφύρι,
τα τείχια της χαράδρας ζευγαρώνει·
φτιαγμένο απ' του Λαού το εργαστήρι,
ανθρώπους απ' τα πέρατα ενώνει.*

*Φυσούν ανέμοι μές απ' το φαράγγι
τα ουράνια ρίχνουν τρομερές φωτιές.
Σειέται! δεν πέφτει όμως το γιοφύρι
και μοιάζει, ωσάν να χτίστηκε προχτές.*

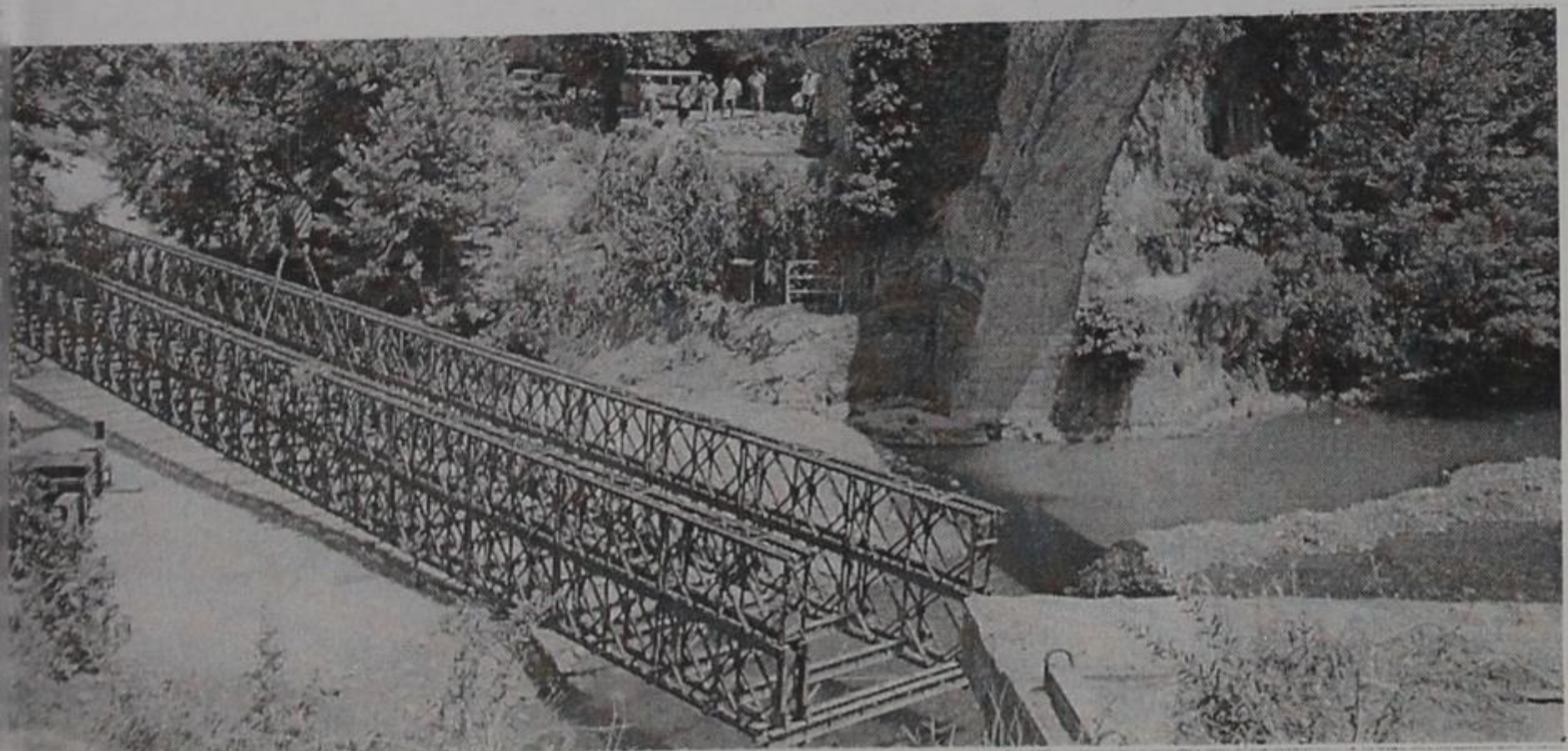
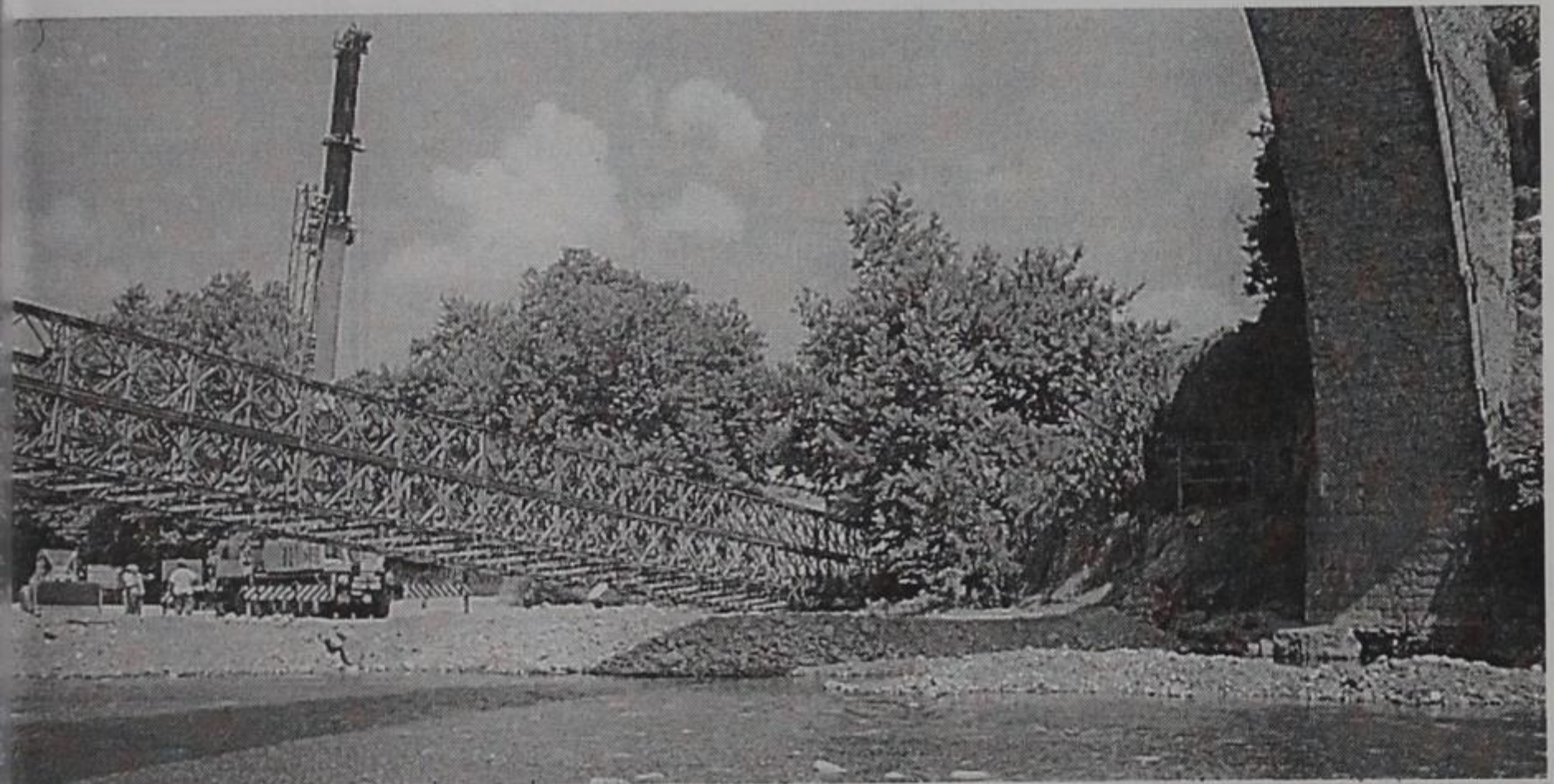
*Σαν το στοιχειό θα στέκει στο ποτάμι,
το χρόνο να μετράει και το νερό·
διαβάτες, στρατοκόποι να θαυμάζουν
το έργο του Ζιώγα Φρόντζου, το τρανό.*

Σωτήρης Τουφίδης

Η αποξήλωση 1-7-2000

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

“Συνάντηση Ηπειρωτών Λογοτεχνών”

Το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας και ο Τομέας Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σε συνεργασία με το Δήμο Μαστοροχωρίων, διοργάνωσαν “ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ” στην Κόνιτσα και τα Μαστοροχώρια από 16 έως 23 Αυγούστου 2000, υπό την αιγίδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων.

Ο Δήμος Κόνιτσας φιλοξένησε μια εβδομάδα τους λογοτέχνες στην περιοχή, με στόχο τη γνωριμία με την τοπική κοινωνία αλλά και τη μεταξύ τους επικοινωνία και συνεργασία.

16-8-00, ΤΕΤΑΡΤΗ

Αφίξεις - τακτοποίηση στα ξενοδοχεία
21:00 Δείπνο στο Γανναδιό.

17-8-00, ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΙ

10:00-14:00 Ημερίδα με θέμα: *Η Σύγχρονη Ηπειρωτική Λογοτεχνία Εισηγήσεις:*

10:00-10:35 Γεωργία Λαδογιάννη, Επίκουρος Καθηγήτρια Παν/μίου Ιωαννίνων, Μορφές λαϊκού βίου στους λογοτέχνες που κατάγονται από την Ήπειρο.

10:35-11:05 Θεατρικό αναλόγιο με θεματικές από τα κείμενα.

11:05-11:30 Διάλειμμα.

11:30-12:00 Αθανάσιος Γκόντοβος, Επίκουρος Καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων, “*Ηπειρωτική Συμφωνία*”. *Κλινικά είπαν πως είναι Ηπειρώτες*, (Μηλιώνης, Γκανάς, Κανάτσης, Γκουρογιάννης, Δημητρίου, Κώτσιας)

12:00-12:30 Απόστολος Μπενάτσης, Επίκουρος Καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων, *Ηπειρωτική λογοτεχνία του αστικού χώρου:* Μηλιώνης, Χουλιάρας, Λαζάνης.

12:30-13:00 Θανάσης Κούγκουλος, Δρ. Παν/μίου Θεσ/νίκης, Από την αντιπαράθεση στο θύμα: Ο εμφύλιος πόλεμος στους σύγχρονους Ηπειρώτες λογοτέχνες.

13:00-14:00 Συζήτηση.

14:00 Γεύμα.

17-8-00, ΠΕΜΠΤΗ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

18:30-19:00 Επίσημη έναρξη. Καλωσόρισμα από τη Χορωδία Παραδοσιακής Μουσικής του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κόνιτσας.

19:00-19:30 Χαιρετισμοί.

19:30-21:00 Παρουσίαση των λογοτεχνών.

21:30 Συναυλία του Νίκου Τάτση με το έργο “*Άπειρος Συμφωνία*” (Ηπειρώτικα δημοτικά τραγούδια και ποιητικές παραλλαγές Β. Ντισιάκου), στην Αναγνωστοπούλειο Σχολή.

Δείπνο.

18-8-00, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

09:30 Εκδρομή στα Μαστοροχώρια.

13:00 Γεύμα στην Πουρνιά.

19:30 Αφιέρωμα στον Μιχάλη Γκανά.

19:00-19:20 Γιάννης Μότσης, Συντ. Αναπληρωτής Καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων. *Δύο ποιήματα του Μιχάλη Γκανά.*

19:20-20:00 Μαρία Λάζου, Συγγραφέας, *Η γυναίκα στα κείμενα του Μιχάλη Γκανά.* (Δραματοποιημένη απαγγελία).

21:00 Δείπνο.

19-8-00, ΣΑΒΒΑΤΟ

10:00 Επίσκεψη στα Μαστοροχώρια.

13:00 Γεύμα στο Κεφαλοχώρι. Τοπικά παραδοσιακά τραγούδια από ομάδα γυναικών του χωριού.

18:30-19:30 Πυρσόγιαννη: Αφιέρωμα στον Απόστολο Ζώτο

19:30-21:30 “*Συν-Ομιλία Ηπειρωτών Ποιτών*” (Γιάννης Ζαρκάδης, Πάνος Κυπαρίσσης, Άννα Μπουρατζή - Θώδα, Τάσος Πορφύρης, Βασίλης Μάργαρης).

21:30- Πυρσογιαννίτικο Γλέντι.

20-8-00, ΚΥΡΙΑΚΗ

11:00-11:30 Αφιέρωμα στο Χριστόφορο Μηλιώνη (Συνεδριακό Κέντρο Δήμου Κόνιτσας)

13:30 Γεύμα

19:00-20:00 Αφιέρωμα στην ποιήτρια Άννα Δερέκα και

20:00-21:00 Αφιέρωμα στην ποιήτρια Γιώτα Παρθενίου στο Μολυβδοσκεπάστο.

Δείπνο στο χωριό.

21-8-00, ΔΕΥΤΕΡΑ

09:30 Προαιρετική εκδρομή στη Λάκκα Αώου.
 13:30 Γεύμα στο Παλιοσέλι.
 19:00-20:30 Ηπειρώτικα Παραμύθια: Δραματοποιημένη αφήγηση και χορός (στο Γεφύρι του Αώου). Χορογραφία- Χορός Διονυσία Φειτούπουλου, Επιμέλεια Βούλα Παπαπέτρου.
 20:30-22:00 Κωνισσιώτικα Τραγούδια από τη Συμμετοχή Παραδοσιακής Μουσικής του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κόνιτσας

22-8-00, ΤΡΙΤΗ

11:00-13:00 Αφιέρωμα στον Γιάννη Λυμπερόπουλο
 Υπαίρθιο γεύμα στο Βοϊδομάτι.
 19:00-20:00 Δροσοπνυγή: Ο ποιητής Τάσος Ανάτσης διαβάζει ποιήματά του με τη συνοδεία του κλαρίνου του Κώστα Χαλκιά.
 Γλέντι.

23-8-00, ΤΕΤΑΡΤΗ

11:00-13:00 Απολογισμός (Συνεδριακό Κέντρο Δήμου Κόνιτσας).
 14:00 Γεύμα
 21:30 Συναυλία Νίκου Χουλιαρά - Αλίκης Καγιαλόγλου στο γεφύρι του Αώου.

Δείπνο.
 Συμμετέχουν οι Ηπειρώτες Λογοτέχνες Μιχάλης Γκανάς, Βασίλης Γκουρογιάννης, Άννα Δερέκα, Σωτήρης Δημητρίου, Γιάννης Ζαρκάδης, Απόστολος Ζώτος, Τάσος Κανάτσης, Πάνος Κυπαρίσσης, Τηλέμαχος Κώτσιας, Ναπολέων Λαζάνης, Γιάννης Λυμπερόπουλος, Βασίλης Μάργαρης, Χριστόφορος Μηλιώνης, Άννα Μπουρατζή - Θώδα, Γιώτα Παρθενίου, Τάσος Πορφύρης και Νίκος Χουλιαράς.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόδρομος Χατζνεφραιμίδης, Δήμαρχος Κόνιτσας, Γρηγόρης Παπανώτης, Δήμαρχος Μαστοροχωρίων, Παναγιώτης Γαργάλας, Πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κόνιτσας, Βασίλης Νησιάκος, Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων μέλος Δ.Σ. Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κόνιτσας, Ελένη Παπαμιχαήλ, Νομαρχιακή Σύμβουλος, Απόστολος Μπενάτσης, Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Απόστολος Ζώτος, Φιλολόγος - ποιητής και Κατερίνα Τσουβαλη-Τσαρούχη, φιλόλογος.

ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ 2000

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις

Ο Δήμος Μαστοροχωρίων, σε συνεργασία με τα Τοπικά Συμβούλια των Δημ. Διαμερισμάτων, την ΤΕΔΚ, την Αδ/τητα Καστανιών και το Πνευμ. Κέντρο Κόνιτσας, διοργάνωσε από 22/7-22/8 τις παρακάτω εκδηλώσεις.

Τρίτη 25/7. Στο Δ.Δ. Κεφαλοχωρίου θεατρική παράσταση από το ΔΙ.ΠΕ.Θ.Ι με το έργο του Δ. Ψαθάς "Φωνάζει ο κλέφτης".

Παρασκευή 4/8. Λαϊκή παράσταση Καθαγκιόζη στο Δ.Δ. Πληκατίου.

Σάββατο 5/8. Στο Δ.Δ. Καστανέας μουσικοί της Κρατ. Ορχήστρας Αθηνών και της Εθν. Λυρικής Σκηνής, με συμμετοχή

της ορχήστρας νέων Καστάνιανης και τη διεύθυνση του μαέστρου Αλέκου Παπαρήστου, παρουσίασαν το έργο.

"Επιτάφιος" του Μίκη Θεοδωράκη. Τραγούδησε η σολίστα της Λυρ. Σκηνής Ηλέκτρα Σδούκου - Βάργκα.

Κυριακή 6/8. Επανάληψη του παραπάνω προγράμματος στο Δ.Δ. Λαγκάδας.

Δευτέρα 7/8. Εκδήλωση με το ίδιο πρόγραμμα στο Δ.Δ. Οξυάς.

Σάββατο 19/8. Στο Δ.Δ. Κεφαλοχωρίου εκδήλωση με το Πολυφωνικό Γυναικείο Συγκρότημα Κεφαλοχωρίου και έκθεση αγροτικών προϊόντων.

Λαϊκή πίστη και σύγχρονα λατρευτικά έθιμα

από τον Νικ. Χ. Ρεμπέλη, φιλόλογο, πρ. Ανκειάοχη

Είναι γεγονός ότι, παράλληλα με την επίσημη χριστιανική θρησκεία του ελληνικού λαού, υφίσταται, διατηρείται και διαιωνίζεται, ιδιαίτερα στην ύπαιρθο, μια άλλη λαϊκή πίστη, που κληρονομήθηκε "γενιά προς γενιά" από την αρχαία θρησκεία. Πολλά από τα στοιχεία αυτής της ειδωλολατρικής λαϊκής πίστης, εύκολα εκτόπισε και εξαφάνισε ο Χριστιανισμός, άλλα όμως, που ήταν βαθιά ριζωμένα στην ψυχή του λαού, αντιστάθηκαν έντονα και σθεναρά και τελικά εξανάγκασαν το νικητή να κάνει πολλές υποχωρήσεις, να τα υιοθετήσει και να τα δεχτεί στο τυπικό της επίσημης λατρείας, δίνονταν όμως ταυτόχρονα σ' αυτά χριστιανική χροιά και ερμηνεία. Και πολύ σωστά, στο λεπτό αυτό σημείο, πολipeύτηκε η Εκκλησία μας, γιατί, αν χρησιμοποιούσε βίαια μέτρα για την κατάργησή τους, ασφαλώς θα δημιουργούσε προστριβές και πάθη, μεταξύ των πιστών. Έτσι, δεν μπορούμε σήμερα να εννοήσουμε κατά βάθος τη λαϊκή θρησκευτική πίστη, που έχει πολλά ειδωλολατρικά στοιχεία, αν πρωτύτερα δεν έχουμε υπ' όψη μας την αρχαία λαϊκή πίστη των κλασσικών και μετέπειτα χρόνων

Παράλληλα με το Δωδεκάθεο του Ολύμπου, κάθε πόλη είχε και δικούς της θεούς, κατώτερες θεότητες, δαίμονες, ήρωες κ.λ., τους οποίους λάτρευε με το δικό της καθεμιά τρόπο. Αργότερα, στη ρωμαϊκή εποχή, πλήθος ξένων θεοτήτων και λατρειών μπήκαν στην Ελλάδα από την Ανατολή και με το συγκρητισμό αυτό αναμείχτηκαν παλιά και νέα λατρευτικά έθιμα: Όταν κατόπιν επικράτησε ο Χριστιανισμός, δεν μπόρεσε να εξαφανίσει τελείως, όπως είπαμε, την αρχαία λαϊκή πίστη με τα συνα-

φή έθιμα, αλλά υποχρεώθηκε εκ των πραγμάτων να τα ενσωματώσει στην επίσημη θρησκεία με χριστιανικούς συμβολισμούς.

Έτσι, ο Προφήτης Ηλίας αντικατέστησε στις κορυφές των βουνών το νεφεληγερέτη Δία, ο Κοσμάς και ο Δαμιανός, βοηθοί των ασθενών, διαδέχτηκαν τους Διοσκούρους, ο Άγιος Νικόλαος, προστάτης των ναυτιλλομένων, διαδέχτηκε τον Ποσειδώνα, ο Άγιος Ελευθέριος βοηθάει τις ετοιμόγεννες γυναίκες και η Παναγία προστατεύει και βοηθάει τους πάντες και τα πάντα.

Ακόμα, για λόγους σκοπιμότητας, ο Παρθενώνας, ναός της Παρθένου Αθηνάς, μετατράπηκε στους βυζαντινούς χρόνους σε εκκλησία της Παρθένου Μαρίας και η εορτή των γενεθλίων του ανίκητου Ηλίου (*dies natalis invicti Solis*), που εορταζόταν στις 25 Δεκεμβρίου, μετατράπηκε από την Εκκλησία μας το 354 μ.Χ. σε εορτή της γεννήσεως του Χριστού, ο οποίος θα είναι έκτοτε ο Ήλιος, που θα φωτίζει τον κόσμο. (Βλ. Δ. Μπαλάνου, Χριστούγεννα σελ. 9-100).

Κάθε χριστιανός σήμερα, ιδιαίτερα της υπαίθρου, επικοινωνεί καλύτερα και πιο άνετα με τους Αγίους, το Χριστό, την Παναγία, παρά με τον Παντοδύναμο Θεό, ο οποίος είναι γι' αυτόν μακρινός, άυλος, απλησίαστος και ακατάληπτος.

Γι' αυτό και βλέπουμε γυναίκες των χωρών να περνούν έξω από μιά εκκλησία ή παρεκκλήσι, να σταματούν, να σταυροκοπιούνται ευλαβικά και αρκετά συγκινημένες κάτι να ψιθυρίζουν, ευχή ή παράκληση, στο φερόνυμο Άγιο της εκκλησίας, που τους είναι πιο οικείος, πιο προσιός και κοντινός στις δύσκολες στιγμές τους, απ' ό,τι ο απρόσωπος θεός.

Να σημειώσω στο σημείο αυτό ότι στα χωριά κάθε σπίτι κάθε οικογένεια έχει και γιορτάζει τον προστάτη Άγιο της, στην επέτειο του οποίου τραπεζώνει συγγενείς και φίλους, γιατί έχει “το γιορτάσι της”. Η συνήθης ευχή: “Να σας βοηθάει ο Άγιος σας” δείχνει πόσο πενή είναι η επικοινωνία των ανθρώπων με τον προστάτη τους Άγιο.

Βαθιά επίσης είναι η πίστη του λαού στη θαυματουργή δύναμη των εικόνων και τη θεραπευτική ιδιότητα των “αγιασμάτων”, δηλ. των πηγών εκείνων, από τις οποίες το νερό, που αναβλύζει, παίρνει δύναμη από κάποιον Άγιο.

Ο σοφός ερευνητής της αρχ. ελληνικής θρησκείας, Μ. Nilsson σελ. 14 γράφει: “Ο Χριστιανισμός εύκολα σάρωσε τους μεγάλους θεούς, αλλά οι μικρότεροι δαίμονες της λαϊκής πίστης αντιστάθηκαν με πείσμα, γιατί ήταν κάτι πιο ζωναντό. Ο Έλληνας χωρικός πιστεύει ακόμη και σήμερα στις Νύμφες, κι ας τις λέει Νεραΐδες”.

Πράγματι, η πίστη των αμόρφωτων ανθρώπων της υπαίθρου σε δαίμονες νεραΐδες, φαντάσματα, βρυκόλακες, Μοίρες (αρχ. Κλωθώ, Λάχεσις, Άτροπος), που δήθεν έρχονται, όπως στην αρχαία εποχή, την τρίτη μέρα μετά τον τοκετό και καθορίζουν τη μοίρα (τύχη) του νεογέννητου, η πίστη στα στοιχεία, δράκους, λάμιες κ.λ. έχει τις ρίζες της στην αρχ. λαϊκή θρησκεία, που επέζησε δια μέσου των αιώνων.

Διηγούνται ότι κάποτε ο Σούτσος συνομιλούσε σε χωριό της Αρκαδίας με ορεσόβιο χωρικό, ο οποίος του διηγόταν κάτι για φαντάσματα. Και όταν ο Σούτσος έδειξε κάποια δυσπιστία και απορία στα λεγόμενά του εκείνος τον λοξοκοίταξε, έκανε το σταυρό του και με ύφος σοβαρό του είπε: “Αλήθεια, μπας και δεν πιστεύεις εσύ στα φαντάσματα;”.

* * *

Ας δούμε τώρα μερικά σύγχρονα λατρευτικά έθιμα, κατάλοιπα της αρχαίας ει-

δωλολατρικής θρησκείας:

Συνηθίζομε την ημέρα των ψυχών, το Ψυχοσάββατο, να βράζομε σιτάρι και να το στέλνομε στην εκκλησία. Είναι τα γνωστά Κόλλυβα. Ο παπάς τα ευλογεί, ρίχνει τρισάγιο, διαβάσει τα ονόματα των νεκρών και ύστερα μοιράζονται στους παρευρισκόμενους “για να σχωρεθούν τα πεθαμένα”.

Σε πολλά μέρη λίγα Κόλλυβα σκορπίζονται στους τάφους, γιατί πιστεύεται ότι η προσφορά αυτή ευχαριστεί και ανακουφίζει τις ψυχές των νεκρών. Πρβλ. το γνωστό ποίημα του Ι. Πολέμη, το Ψυχοσάββατο.

*Σύρτε, παιδιά, τα Κόλλυβα
στην εκκλησιά τρεχάτοι,
να 'βρει η ψυχή του δύστυχου
πατέρα σας δροσιά.*

Ιδιαίτερα το Ψυχοσάββατο της Πεντηκοστής, που λέγεται και Ρουσαλία (από το λατιν. Rosaria - Rosalia, διά την χρήση ρόδων), πιστεύεται ότι ο Άδης είναι ανοιχτός, οι ψυχές βγαίνουν, έρχονται στον Απάνω κόσμο, για να γευθούν τις προσφορές. Κατά μίαν άλλη αντίληψη, οι ψυχές των νεκρών ανέρχονται στη γη την ημέρα του Πάσχα και παραμένουν μέχρι το Σάββατο της Πεντηκοστής (Σάββατο του Ρουσαλιού), οπότε είναι υποχρεωμένες να επιστρέψουν πάλι στον Άδη.

Το θρησκευτικό αυτό λατρευτικό έθιμο του Ψυχοσάββατου προέρχεται κατ' ευθείαν από την Αρχαιότητα και, μάλιστα από την τρίτη μέρα των Ανθεστηρίων, που λεγόταν “Χύτροι” και ήταν αφιερωμένη στις ψυχές των νεκρών, στους οποίους πρόσφερναν μέσα σε χύτρους (αγγεία) πανσπερμία (πολυσπόρια).

Αλλά και η πανσπερμία (τη λένε και πανσερμιά) στα Εισόδια της Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου, πρβλ. Παναγία η Μεσοσπορίτισσα, γιατί συμπίπτει με το μέσον περίπου της σποράς) και τα άλλα πολυσπόρια (μπόμπολα, σπουρίδια) στις 30 Νεομ. με

βρασμένο καλαμπόκι, σπάρη και καρύδια, έχουν αρχαία προέλευση, από ανάλογη προσφορά στη Δήμητρα, θεά της γεωργίας. Οπωσδήποτε η πανσπερμία αυτή του φθινοπώρου γινόταν τότε και συνεχίζεται τώρα υπέρ ευφορίας των καρπών της γης.

Λίγα λόγια για τ' Αναστενάρια, που είναι κατάλοιπο παλιάς οργιαστικής λατρείας. Οι πυροβάτες, κρατώντας στα χέρια εικόνα των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης (επένδυση του εθίμου με χριστιανικό στοιχείο), χοροπηδούν πάνω σε αναμμένα κάρβουνα.

Αλλά και τα Καρναβάλια, οι μεταμφιέσεις της Πρωτοχρονιάς και των Απόκρεων, προέρχονται επίσης από αρχαίες Διονυσιακές γιορτές. Τα Καρναβάλια, με τις μιμικές παραστάσεις, επέζησαν μέχρι σήμερα, παρ' όλο που η ορθόδοξη εκκλησία έκανε το παν για να τα εξαφανίσει. Εις μάτην όμως!

Διηγούνται πως κάποτε στα Γιάννενα είχε έρθει ένας σκληρός και άγριος πασάς. Φίδι κολοβό, που λέει ο λόγος. Οι απαγορευτικές διαταγές του έπαιρναν κι έδιναν.

Πλησίασαν οι Απόκριες και οι προεστοί της πόλης τον επισκέφτηκαν και τον παρακάλεσαν να τους επιτρέψει να γιορτάσουν μασκαρεμένοι το έθιμο της Αποκριάς. Έτσι κι έγινε. Βγήκε, μάλιστα, κι ο ίδιος στο μπαλκόνι του σεραγιού του κι "έκανε χάζι". Την άλλη μέρα τους κάλεσε και τους είπε: "Μασιαλά, πολύ το φχαριστήθηκα το έθιμό σας. Αν θέλετε, μπορείτε να το κάνετε κι άλλες Κυριακές".

Ο πασάς, βέβαια, δεν μπορούσε να καταλάβει ότι πίσω από το έθιμο αυτό εκφραζόταν, κατά τον καλύτερο τρόπο, η λεβεντιά του Έλληνα, η αδούλωτη ψυχή του, καθώς και η αδιάσπαστη συνέχεια και ενότητα της ελληνικής φυλής. Γι' αυτό και σκέφτομαι πόσο άδικο έχουν σήμερα όσοι, λαϊκοί ή κληρικοί παντός βαθμού, καταφέρονται με πείσμα και κατακρίνουν τις εκδηλώσεις αυ-

τές των Απόκρεων, ως ειδωλολατρικές, χωρίς να σκέφτονται ότι όλα αυτά αποτελούν την προγονική μας κληρονομιά, την παράδοση μας, τις ρίζες μας.

Εκείνο όμως που επολέμησε πάρα πολύ η Εκκλησία, ήταν οι θυσίες ζώων (ταύρου, χοίρου) που γίνονται σε πολλά μέρη της Θράκης, Καππαδοκίας, Λέσβου κ.λ., στις οποίες το σφάγιο οδηγείται στην εκκλησία, ευλογείται από τον παπά, ο οποίος μάλιστα λέγει: "Ο θεός να ποίκει γαπούλι" δηλ. ο Θεός να το κάνει δεκτό.

Αλλά και η σφαγή πετεινού στα θεμέλια του σπιτιού, για να γίνει αυτό στερεό, μας θυμίζει τη γυναίκα του πρωτομάστορα στο γεφύρι της Άρτας και την Ιφιγένεια, που θέλησε να θυσιαστεί για τον απόπλου του στόλου στην Τροία.

* * *

Συνηθίζουν οι κάτοικοι των χωριών στις 6 Ιανουαρίου, ημέρα των Φώτων, να κατεβάζουν από το εικονοστάσι τις άγιες εικόνες και να τις πλένουν σε καθαρό χείμαρρο. Ύστερα τις φέρουν στην εκκλησία και τις τοποθετούν δίπλα στην Ωραία Πύλη. Οι κάτοικοι των παραθαλάσσιων περιοχών τις πλένουν στη θάλασσα, το νερό της οποίας έχει καθαρτικές ιδιότητες. Πρβλ. στίχ. 1193, Ευριπ. Ιφιγ. εν Ταύροις: "Θάλασσα κλύζει (=καθαρίζει) πάντα τ' ανθρώπων κακά", καθώς και Αισχ. Πέρσες, 578 όπου αποκαλείται η θάλασσα "αμίαντος" (Αλλοίμονο, σήμερα κατάντησε μολυσμένη, ρυπαρή και βρώμικη στις ακτές).

Η πλύση αυτή των εικόνων του σπιτιού γίνεται και για να φύγουν τυχόν ρύποι που επικάθισαν σ' αυτές κατά τη διάρκεια του έτους, αλλά, κυρίως, για να αποκτήσουν με την ευλογία και το ράντισμα του παπά νέα δύναμη και θεία χάρη.

Η πλύση των εικόνων μας θυμίζει τα αρχαία Πλυντήρια, κατά τα οποία το μήνα Φαργηλιώνα (Μάϊο) μετέφερναν οι αρχαί-

οι Αθηναίοι εν πομπή στο Φάληρο το παλιό ξύλινο άγαλμα (ξόανο) της Πολιάδος Αθηνάς για να πλυθεί. Κι αυτό συμβόλιζε εξαγνισμό της πόλης, την οποία προστάτευε η θεά Αθηνά.

* * *

Πολυάριθμα είναι τα λατρευτικά έθιμα, σχετικά με τους νεκρούς και την ταφή, που προέρχονται από τους αρχαίους χρόνους. Αναφέρω μερικά:

Κατ' αρχήν ο Χάρος (Χάροντας) της νεοελληνικής μυθολογίας δεν είναι ο αρχαίος Χάρων, που μετέφερε με τη βάρκα του τις ψυχές στον Άδη, μέσω της Αχερουσίας λίμνης, αλλά είναι ο τρώμερός κυρίαρχος του Άδη, ο σκληρός ψυχοπομπός, ο άγριος μαύρος καβαλάρης, ο οποίος, κρατώντας σπαθί ή δρεπάνι γυρίζει στους δρόμους και κατά τα ξημερώματα παίρνει τις ψυχές των ετοιμοθάνατων και τις οδηγεί στα σκοτεινά βασίλειά του. Παραθέτω μιά στροφή από το γνωστό ποίημα του Κ. Παλαμά:

*“Καβάλλα πάει ο Χάροντας
το Διγενή στον Άδη,
κι άλλους μαζί... Κλαίει, δέρνεται
τ' ανθρώπινο κοπάδι”.*

Πολλές όμως φορές το έργο του Χάρου είναι δύσκολο, ιδίως, όταν θέλει να πάρει ψυχές ηρώων. Παλεύει με αυτούς και τελικά, βέβαια, νικά. Πρβλ. στ. δημ. τραγ:

*“Και πήγαν και παλέψανε
στα μαρμαρένια αλώνια (ο Χάρος κι ο
Διγενής).*

Γι' αυτό και η τελευταία επιθανάτια αγωνία του ετοιμοθάνατου, το ψυχομαχικό, λέγεται “χαροπάλεμα” και το ρ. “χαροπαλεύω” = ψυχομαχώ, πνέω τα λoίσθια. Ας σημειωθεί ότι η πάλη του μεσαιωνικού ήρωα Διγενή με το Χάρο έχει αντίστοιχο αρχαίο μύθο πάλης του Ηρακλή με το θάνατο στον Άδη.

Ο Κάτω κόσμος για τους απλούς και

αμόρφωτους ανθρώπους της υπαίθρου εξακολουθεί να είναι σκοτεινός, έρημος, παγερός, κι αραχνιασμένος, όπως ακριβώς τον παρουσιάζει ο Όμηρος, ο θείος ποιητής. Οι ομηρικές δοξασίες και αντιλήψεις για τους νεκρούς και τον Άδη εντυπώθηκαν τόσο βαθιά στη συνείδηση του λαού, ώστε ο Χριστιανισμός ποτέ δεν μπόρεσε να τις ξερριζώσει από το πνεύμα των κατωτέρων λαϊκών αγροτικών στρωμάτων.

Σε πολλά μέρη της Ελλάδος έβαζαν παλαιότερα στο στόμα του νεκρού νόμισμα (περατίκι λεγόταν), ως ναύλο διαπεραίωσης στον Κάτω κόσμο. Είναι κι αυτό λείψανο αρχαίας συνήθειας, κατά την οποία το εν λόγω νόμισμα (δανάκη λεγόταν) προοριζόταν για τον λεμβούχο της Αχερουσίας λίμνης.

Αλλά και το λάδι ή κρασί που ρίχνει ο παπάς από μιά φιάλη σταυροειδώς (στοιχείο χριστιανικό) στο λείψανο, πριν σκεπαστεί με χώμα, μας θυμίζει παρόμοιες αρχαίες χοές. Κι ακόμα η ρίψη χώματος από τον ιερέα και τους παρισταμένους στο λείψανο είναι κατάλοιπο αρχαίου εθίμου, άγραφου νόμου, σε περιπτώσεις αδυναμίας τελέσεως κανονικής ταφής.

Στα χωριά, όταν επιστρέφουν στο σπίτι από την κηδεία, πλένουν τα χέρια με νερό από δοχείο, που κρατάει μια γυναίκα στην εξώπορτα. Το έθιμο κρατάει από την αρχαία εποχή. Μπροστά στην είσοδο του σπιτιού του νεκρού τοποθετούσαν αγγείο (αρδάνιον λεγόταν) για να πλένουν τα χέρια όσοι είχαν έρθει σε επαφή με το νεκρό, κι αυτό, γιατί εθεωρούντο μiasμένοι και μολυσμένοι.

* * *

Λίγα λόγια για το φίδι του σπιτιού, η λατρεία του οποίου επιζει ακόμη και σήμερα στους αγροτικούς πληθυσμούς και τα χωριά.

Το φίδι αυτό θεωρείται προστάτης, φύλακας, στοιχείο του σπιτιού, το οποίο, όχι μόνο δεν σκοτώνουν, αλλά το τρέφουν με

γάλα για να μη φύγει.

Το φίδι του σπιτιού, ο οικουρός όφης των αρχ. Ελλήνων, παρίστανε χθόνιες και υποχθόνιες θεότητες και ψυχές πρών και νεκρών. Ταυτίστηκε όμως και με τον Ερκείο Δία, που στη φραγμένη αυλή του σπιτιού, που λεγόταν έρκος, είχε βωμό, γύρω από τον οποίο η οικογένεια τελούσε τις καθημερινές ιεροτελεστίες.

Το φίδι, λοιπόν, ήταν, ούτως ειπείν, ο ενσάρκωμένος αντιπρόσωπος του Ερκείου Διός, που προστάτευε το σπίτι, ο αγαθός δαίμων, το στοιχειό του σπιτιού. Και, ασφαλώς, όταν την πρωτοχρονιά ένα κομμάτι από την πίττα ονοματίζεται "του σπιτιού", προορίζεται ασυναίσθητα για τον προσάτη και φύλακα του σπιτιού, το φίδι.

Αλλά και η θεά Αθηνά είχε σχέση με το φίδι, που το κληρονόμησε από τη Μινωική θεότητα του σπιτιού. Ο φειδίας, στο κοίλο μέρος της ασπίδας του χρυσελεφάντινου αγάλματος της Αθηνάς στον Παρθενώνα, είχε φιλοτεχνήσει πελώριο κουλουριασμένο φίδι, σύμβολο της θεάς.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει (Θ, 41), πως ο μέγας όφης του Ερεχθείου εξαφανίστηκε από την Ακρόπολη, όταν οι Πέρσες με τον Ξέρξη πλησίαζαν στην Αθήνα (480 π.Χ) γεγονός, που επετάχυνε τη φυγή των Αθηναίων στην Αίγινα και Σαλαμίνα, γιατί πίστεψαν ότι, με τη φυγή του φιδιού, η πολιούχος θεά Αθηνά τους είχε εγκαταλείψει.

Όλα τα λατρευτικά έθιμα, γύρω από την καλλιέργεια των αγρών, τη σπορά, το θερισμό, το αλώνισμα, τον τρύγο κ.λ. αποβλέπουν σε μια καλή σοδειά, καθώς και στην αποτροπή καταστροφών και ζημιών, που συνήθως προκαλούνται από δυνατούς ανέμους, καταιγίδες, πλημμύρες, χαλάζι κ.λ. Και έχει σημασία για τον Έλληνα αγρότη η ευχή του ιερέα "υπέρ ευκρασίας αέρων (ήπιους και μαλακούς ανέμους) ευφορίας των καρπών της γης και καιρών ειρηνικών".

Ακόμα οι μεγάλες φωτιές, που ανάβονται τις Απόκριες και τ' Αϊ Γιαννιού (24 Ιουνίου), αποσκοπούν στην απομάκρυνση των κακών δαιμόνων, και όσοι μάλιστα τις πηδούν, πιστεύεται ότι καθαρίζονται και εξαγνίζονται με τη δύναμη του πυρός, ενισχύουν την υγεία τους και αποκτούν νέες δυνάμεις.

Σε όλες τις εκδηλώσεις της λαϊκής λατρείας υποκρύπτεται μιά συμβολική και μαγική ενέργεια, υπόλειμμα αντίστοιχου αρχαίου εθίμου.

Έτσι, και ο κρότος χάλκινου σκεύους ή κουδουνιού, που ακούεται στους κήπους και τα χωράφια το πρωί της 25 Μαρτίου, με τη φράση "φευγάτε φίδια, φευγάτε γκουσταρίτσες", αποτελεί μακρινό απόηχο παρόμοιας αρχαίας συνήθειας, με σκοπό την απομάκρυνση εντόμων, ζωυφίων κ.λ., που καταστρέφουν τη βλάστηση, καρποφορία. (Σήμερα έχουμε τα διάφορα φυτοφάρμακα).

Τέτοια περίπου είναι η λαϊκή πίστη των ανθρώπων της υπαίθρου: χριστιανική, βέβαια, στη βάση, αλλά με άφθονα στοιχεία από την αρχ. ειδωλολατρική θρησκεία. Ο Έλληνας χωρικός, ευσεβής Χριστιανός και πιστός τηρητής των κανόνων της θρησκείας, στην οποία πιστεύει, φέρει στα τρισβάθα της ψυχής του ιδέες, προλήψεις, δεισιδαιμονίες, και αντιλήψεις, που τις κληρονόμησε από το μακρινό εκείνο παρελθόν.

Ο Fuster de Coulanges (αρχ. Άστυ, σελ. 5) αναφέρει χαρακτηριστικά:

"Ευτυχώς, το παρελθόν ποτέ δεν αποθνήσκει τελείως για τον άνθρωπο. Ίσως ο άνθρωπος το λησμονεί, αλλά πάντοτε φυλάττει αυτό μέσα του. Γιατί η όποια συμπεριφορά του σε κάθε εποχή, είναι το προϊόν και το συμπέρασμα όλων των προγενεστέρων εποχών. Στον πυθμένα της ψυχής του μπορεί κάποιος να ανεύρει και να διακρίνει τις διάφορες εποχές από τα ίχνη, τα οποία κάθε εποχή άφησε σ' αυτόν".

Ο Γάμος κατά τα παλαιά χρόνια στην επαρχία Κονίτσης

ΥΠΟ ΕΥΡΗΝΙΑΟΥ ΣΟΥΡΑ Παιδαγωγού
ΕΠΗΜΕΛΕΙΑ Β. ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ

Στην Ήπειρο κατά τα παλνότερα χρόνια η κοινωνία και η ομαδική ζωή του χωριού με τα γλέντια και τα ταξίδια, με τις προξενιές και τα αρραβωνιάσματα, με τα γιορτάσια και τους γάμους, με τα τραγούδια και τα μοιρολόγια και γενικά με την πλήμμουρα των συναισθηματικών εκδηλώσεων, καθώς επίσης και με την ορμή και το πάθος του ταξιδεμού και του γυρισμού στη Γενέθλια Γη, όλα αυτά προσέδιδον στη ζωή του χωριού, την ατμόσφαιρα πραγματικής Κοινότητας, της οποίας τα μέλη ήτανε ψυχικά και σφικτά δεμένα μεταξύ τους.

Ο ρυθμός δηλαδή της ζωής παρουσίαζε μια διπλή όψη.

Από το ένα μέρος πίκρες και χαρές, καύμοι και βάσανα, κλάματα και κοπετοί, βουβοί πόνοι και απορφανισμοί, γυναικείοι θρήνοι και μητρικοί σπαραγμοί, δουλεία και χαλασμοί, - η μία πλευρά της Ηπειρωτικής ψυχής - και από το άλλο μέρος χαρίεσσα και ειδυλλιακή φύσις, ελάτινα δάση και μαγευτικά τοπία, νεροσυρμές και γάργαρα νερά, ρημοκλήσια και βρυσούλες, βουνά και κάμποι - όλα αυτά απεικονίζοντε το προσκήνιον, όπου διαδραματιζόντανε ο ανθρώπινος πόνος ή ανεκαλύπτοντο αι αναπλάσεις της ανθρώπινης χαράς.

Τις περισσότερες φορές δεν μπορούσε κανένας - μέσα στον ρυθμό αυτόν της παλνότερης κοινωνικής ζωής του χωριού - να ξεχωρίσει που τελειώνει ο πόνος και από που αρχίζει η χαρά, αλλά τουναντίον διέκρινε τις την χαρά μέσα στον πόνο και τον πόνο φωληασμένο στη χαρά.

Τα έθιμα του γάμου επιβεβαιώνουν την παραπάνω θεωρία μας.

Ουδαμού δηλαδή της Ελληνικής γης, όσον στην Ήπειρο, δεν παρουσιάζεται η επαλήθευση της βουδιστικής θεωρίας περί του πόνου ως απολυτρώσεως, όσον στην Ηπειρώτισσα Μάνα.

Λιγάκι δηλαδή άμα προσέξει τις μερικά τραγούδια και έθιμα του γάμου, δεν θα δυσκολευθή να αναγνωρίση πως το τραγούδι δεν ξεχωρίζει πολλές φορές από το αληθινό μοιρολόγι και πως το ξεκλήρισμα της νύμφης από το πατρικό της σπίτι αντιπροσωπεύει και συμβολίζει την βιολογικού ενστίκτου φωνήν του ριζικού και την κεντρικήν ιδέαν του γάμου.

Γενικά δε τόσον το δραματικόν στοιχείον όσον και το τελετουργικόν τοιούτο γύρω από τα διάφορα έθιμα του γάμου, αυτά είναι, που συνθέτουν την εικόνα του γάμου, σαν κάποιου δράματος και μιας ιερουργίας χαρισμένης σε επί μέρους πράξεις.

Η παρακολούθησις των επί μέρους πράξεων του τελετουργικού του γάμου είναι δυστυχώς αδύνατος εις τα πλαίσια του παρόντος άρθρου μας, συνεπώς περιοριζόμεθα στη πιο δραματική πράξη, δηλαδή στην πράξη του χωρισμού της νύμφης από το πατρικό της και το ριζικό της.

Όταν την Τρίτη το βράδυ, η οποία προηγείται της Κυριακής, που ωρίστηκε για την στέψη, πηγαίνουνε οι συγγενείς της νύμφης στην πλησιέστερη βρύση του χωριού να πάρουνε νερό για να πιάσουν τα προζύμια, οι δε γυναίκες κρατούν στα χέρια τους δαδιά αναμμένα, που θυμίζουνε πο-

μπή λαμπαδοφορίας, τραγουδάνε δε στο δρόμο το κάτωθι ωραιότατο και γεμάτο συμβολισμούς τραγούδι.

*Μπρός που κίνησα το δρόμο
στο στενό το μονοπάτι
βρίσκω μια μηλιά στο δρόμο
με τα μήλα φορτωμένη
και με τάνθια στολισμένη.*

*- Κι άπλωσα να πάρω μήλο
κι η μηλιά μ' αντιλοήθηκε,
"Μην το πάρεις, μην τ' αφήσεις
μην τ' άγωρο καθαρίσεις.*

*Πρώτ' αυτό το μήλο έχω
κι ασχημίζει το δικό σου".*

Η νύφη δηλαδή παρουσιάζεται με μηλιά ή με μήλον, το οποίον, ως μήνυμα έρωτος, αναφέρεται σε πλείστα δημοτικά μας τραγούδια, και όταν ο γαμβρός φτάνει στο σπίτι της νύφης, οι συγγενείς της και οι οικείοί της τον υποδέχονται με πετροβόλημα από μήλα, με "μηλοβολίαν", όπως αναφέρεται στο έθιμον το Βυζαντινόν, και η οποία μηλοβολία εξελίσσεται πολλές φορές σε ελαφρά αψιμαχία δια μήλων μεταξύ των συμπεθέρων του γαμβρού και της νύφης.

Εκείνο όμως, που ενδιαφέρει στην προκειμένη περίπτωση, είναι ο βαθύτερος συμβολισμός του τραγουδιού.

Αι εικόνες δηλαδή του τραγουδιού είναι χτυπητές και η όλη σύνθεσίς του ένας απλούς μεν φαινομενικά διάλογος μεταξύ της μηλιάς και του διαβάτη, που θέλει να αποκόψη το μήλον, αλλά με βαθύτερον δραματικόν υπόστρωμα.

Η απάντηση της μηλιάς, που έχει ένα μόνον μήλο και ότι θα ασχημίση το κλωνάρι, είναι η άφατος λύπη για το ξεκλήρισμα από το πατρικό σπίτι, είναι ο ενδιασμός, που εκφράζει η νύφη σχετικά με την υπερνίκησι του πεπρωμένου της, είναι ο φόβος για το απώτερον μέλλον, είναι η βιολογική κραυγή του πεπρωμένου, είναι ο αγωνιώδης δισταγμός της μοίρας, είναι

το μεγάλο και τραγικό ερώτημα· θα μπορέσω άραγε να υπερνικήσω τα εμπόδια ή μήπως θα υποταχθώ εις το άγνωστο;

Γενικά το όλον νόημα του τραγουδιού, εις το οποίον συνοψίζεται η προγενέστερη πράξις του αρραβώνος, είναι ένα είδος μουσικού προανακρούσματος· είναι ένα είδος κάποιας πάλης δραματικής, που κυριαρχεί στην ψυχή της κόρης, είναι μία δραματική πλοκή, που αντηχεί σαν εμβατήριο πορείας προς το άγνωστο.

Και όμως... οφείλει παρ' όλους τους δισταγμούς να βαδίση, οφείλει να προχωρήση, οφείλει να υποταχθή εις τας επιταγάς της μοίρας.

Ελπίζει ίσως προς στιγμήν στους δισταγμούς και στην αγάπη των γονέων της και ιδίως της μάνας, αλλ' όταν βλέπει ότι απεκόπησαν πλέον και οι τελευταίες γέφυρες, χωρεί πλέον ευθαρσώς προς την λύσιν του ψυχικού της δράματος και την υποταγήν αυτήν στο πεπρωμένον, εξαγγέλλει ο όμιλλος των κοριτσιών - που θυμίζει τον χορόν στα αρχαία δράματα - και ο οποίος τραγουδάει την κάτωθι θρηνητική επωδό του ψυχικού σπαραγμού της νύφης·

*"Όλοι μ' έδιωχναν, όλοι με διώχνουν,
ως κι η μάνα μου, κι' αυτή μου λέει..
φεύγα".*

Και είναι εξόχως συγκινητικές οι στιγμές του αποχωρισμού της νύφης από το πατρικό της σπίτι, καθώς από τους οικείους, τους συγγενείς και τους γειτόνους της, από τη στιγμή που ο ερχομός του σκαργιάτη και των συμπεθέρων σημειώνουν την τελική φάση του οριστικού αποχωρισμού.

Κατά την στιγμήν εκείνην καταβάλλονται προσπάθειες να τραγουδηθούν από των χορόν των κοριτσιών, που την περιστοιχίζει, τα ωραιότερα και συγκινητικώτερα τραγούδια, που εκφράζουν τον πόνον και τον σπαραγμόν, επί τη ιδέα του αποχωρισμού, αλλά ταυτόχρονα και την υποσυνείδητη δήλωσιν της υποταγής εις το πεπρω-

ιένον.

Και η προσπάθεια αυτή του χορού των κοριτσιών αρχίζει από πολύ προτούτερα.

Το Σάββατο το βράδυ δηλαδή μαζεύονται στο σπίτι της νύφης όλα τα κορίτσια της γειτονιάς και οι γνωστές της νύφης για να περάσουν μαζί της την τελευταία βραδιά προ του γάμου της και να την συντροφέψουν.

Διασκεδάζουν, τραγουδούν, χορεύουν και προσπαθούν με κάθε μέσον να την παρουσιάσουν την επομένη στα μάτια του κόσμου, όσον το δυνατόν ομορφότερη.

Το βράδυ αυτό - που είναι και το τελευταίο στο πατρικό της σπίτι - της βάζουν στα μαλλιά την λεγόμενη "οκνάν", δια της οποίας αι τρίχες της κεφαλής της θα πάρουν χρώμα καστανόχρουν.

Το έθιμον αυτό είναι Βυζαντινόν και Μεσαιωνικόν και δείχνει, όπως πλήθος παρομοίων λαϊκών εθίμων, τον ακατάλυτο δεσμό της Ελληνικής ψυχής δια μέσου των αιώνων, προς πείσμα εκείνων, που θέλησαν να παρουσιάσουν εκβαρβαρωμένη και διάσπασμένη λόγω των επιδρομών και της μακραίνος δουλείας.

Και η μοιραία στιγμή πλησιάζει..

Όλην την επομένη ημέραν, δηλαδή την Κυριακήν, καταφθάνουν πιά στην αυλόθυραν του σπιτιού της νύφης οι συμπέθροι με τον γαμβρόν, όταν καταφθάνει το "ψίκι", το "οψίκιον" των Βυζαντινών, γονείς, συγγενείς και όλον το περιβάλλον της νύφης υποδέχονται τους συμπεθέρους εγκαρδίως, ανταλλάσσοντες κλωνάρια από βασιλικό και μήλα, ενώ συγχρόνως η μητέρα της νύφης ραίνει τον γαμβρόν με ρύζι...

Η προκαταρκτική υποδοχή του γαμβρού συνοδεύεται με πλήθος συμβολικών εθίμων, που καλύπτουν το τελετουργικόν, μέχρι της στιγμής του θρησκευτικού αρραβώνος· οπότε για πρώτη φορά η νύφη βρίσκεται αντιμέτωπος του γαμβρού, ενώ ο χορός των κοριτσιών - όπως ο χορός στα

αρχαία δράματα - διερμηνεύει με σιχομυθίαν τραγουδιού όλην την αγνότητα των συναισθημάτων, που συνδέουν εκείνους, που για πρώτη φορά, από τη ημέρα της προξενιάς και της μνηστείας, αντικρύζονται, μέσα σε επίσημο και πανηγυρικόν περιβάλλον τελετής, που θα συνδέση αιώνια τις τύχες τους.

Ας ακούσωμε λοιπόν τώρα ένα από τα ωραία αυτά συμβολικά τραγούδια του χορού των κοριτσιών·

“Όσ’ άστρα είναι στον ουρανό και φύλλ’
από τα δέντρα
τόσα φλωράκια ξόδεψα κόρη μου για
τ’ εσένα
κι ακόμα δε σ’ αντάμωσα, κι’ έχω καρδιά
καμένη,
να σ’ ανταμώσω ντρέπομαι, να σου το πω
φοβάμαι,
για να σ’ αφήσω αντάμωτη, ταχειά γελάς
με μένα”.

Αυτά τα λόγια βάζει ο χορός στο στόμα του γαμβρού και η νύφη αμέσως - δια του στόματος των κοριτσιών - απαντά δια των κάτωθι·

“Δεν τόξερα λεβέντη μου το πως πονάς
για μένα
να γίνω γης να με πατείς, γιοφύρι να
περάσης.
να γίνω κι ασημόκουπα, να σε κερνώ
να πίνης.
εσύ να πίνης το κρασί, κι εγώ να λάμπω
μέσα”.

Ποιός θα ήτανε εκείνος, που δεν θα ανεγνώριζε στο παραπάνω τραγούδι εικόνες Ομηρικής ποιήσεως και ανάγλυφη την ομορφιά του δημοτικού μας τραγουδιού;

Ιδού το ακατάλυτον μεγαλείον των ηπειρωτικών εθίμων με το άφθαστον τελετουργικόν των, εθίμων δηλονότι, που αντιπροσωπεύουν τα πολυτιμότερα αγαθά ενός

λαϊκού πολιτισμού, εθίμων, που είναι σύμβολα και έκφρασις αξιών, εθίμων που προβάλλουν σαν πολύτιμα πετράδια πατριδογνωστικής κοσμοθεωρίας.

Τα ήθη και τα έθιμα δηλονότι του γάμου δεν είναι κάποια βιολογική απλώς προοπτική, αλλά κάτι, που συγκλονίζει την ανθρώπινη ψυχή, μέσα στην ατμόσφαιρα της οικογενειακής και κοινοτικής ζωής των Ηπειρωτικών χωριών μας.

Ετελειώσαμε..., χωρίς βέβαια να τελειώσουμε. Αλλ' ας τελειώσουμε...

Μετά την άφιξη της νύφης στο σπίτι του γαμβρού - ύστερα από την στέψη στην Εκκλησία του χωριού, ακολουθεί το τελετουργικόν της υποδοχής στο καινούργιο της σπίτι, ένα τελετουργικόν δηλαδή με ωραίους συμβολισμούς, το δε εσπέρας παρατίθεται από τους γονείς του γαμβρού δείπνον, εις το οποίον παρακάθηνται εκτός των προσκεκλημένων του γαμβρού και οι πλησιέστατοι συγγενείς της νύφης.

Η εορταστική ατμόσφαιρα, που επικρατεί, εις το γαμήλιον αυτό δείπνον, τα επιτραπέζια τραγούδια και οι χοροί, που επακολουθούν, αποτελούν το δεύτερον και τρίτον μέρος του όλου τελετουργικού πρωτοκόλλου από τα παλνά Ηπειρωτικά έθιμα,

από τα αφθάστου ωραιότητος και αγνότητος Ηπειρωτικά τραγούδια.

Και τελειώνουμε με μια στροφή του τραγουδιού εκείνου, που όταν χορεύει η νύφη, το τραγουδούν όλοι τη συνοδεία των μουσικών οργάνων.

Είναι εξαιρετικό, όπως όλα τα παλνά εκείνα αξέχαστα επιτραπέζια και χορευτικά τραγούδια των παπούδων μας.

Το τραγούδι αναφέρεται στην νύφη, την ώρα που αυτή χορεύει.

Ιδού δύο στροφές:

*“Που πας αγγελικό κορμί
Που πας καμαρωμένο;”*

Και η νύφη απαντά δια του χορού:

*“Πάω γι' αθάνατο νερό
Να πλώ να μην πεθάνω...”*

Αλλά δεν έχει ανάγκην μονάχα η νύφη να πιεί από το αθάνατο εκείνο νερό, αλλ' όλοι μας, όσοι μέσα στην ξηραίλα του σημερινού οδοστρωτήρα της ζωής αποζητούμε για απολύτρωση ψυχική τα παλνά αξέχαστα έθιμα του λαϊκού μας πολιτισμού, του Ηπειρωτικού μας πολιτισμού, όσοι αποζητούμε των ωραίων εκείνων εθίμων την αναβίωση, σαν ένα άρωμα ψυχικόν.

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Χρόνος στον τόπο μου

*«Tout y était meilleur
et plus beau qu'ailleurs»*
Ναυαίος γιά τον τόπο από γεννήσει

ΚΟΝΙΤΣΑ
2000

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

«ΚΟΝΙΤΣΑ»

- Η Ιστορία της Κόνιτσας και ο Πολιτισμός της

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ: Στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ»
Κόνιτσα (441 00)
Τηλ. 0655-22698

Τιμή δρχ. 2.500
(πλέον δρχ. 500 για ταχυδρομική αποστολή)

Στο Γράμμο υλοποιείται μια ιδέα συμφιλίωσης

(Αναδημοσίευση από την Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Τρίτη 18 Ιουλίου 2000)

ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΓΖΙΜΑ

Μισό αιώνα από τη λήξη του εμφυλίου πολέμου, η ιδέα για την ανέγερση ενός μνημείου συμφιλίωσης στον Γράμμο, το βουνό όπου γράφτηκε ο επίλογος της αιματηρότερης τραγωδίας της σύγχρονης Ελλάδας οδεύει προς υλοποίηση.

Εντός των επομένων ημερών δημοπρατείται η μελέτη για τη διάνοιξη σε υψόμετρο 1.630 μέτρων, κοντά στο χωριό παλιά Κοτύλη, του Πάρκου Εθνικής Συμφιλίωσης, σκέψη που είχε βρει, όταν πρωτοδιατυπώθηκε το 1988 από τον βουλευτή Καστοριάς κ. Φ. Πετσάλνικο, ένθερμους υποστηρικτές τους δυο μεγάλους στρατιωτικούς πρωταγωνιστές της αδελφοκτόνου σύγκρουσης, τον στρατηγό Θρασύβουλο Τσακαλώτο και τον Μάρκο Βαφειάδη.

Προβλέπεται η διαμόρφωση ενός μικρού οικισμού, με πλινθόκτιστους οικίσκους, συνεδριακό κέντρο και αθλητικές εγκαταστάσεις, συνολικού κόστους 420.000.000 δρχ. με προοπτική να ενταχθεί σε ένα γενικότερο σχέδιο τουριστικής αξιοποίησης του Γράμμου, ώστε να καταστεί το "βουνό του μίσους" σύμβολο ανάπτυξης της δοκιμασθείσας σκληρά από τον εμφύλιο σπαραγμό ακριτικής περιοχής. Μια αναπτυξιακή εταιρεία που συνέστησαν οι δήμοι Καστοριάς, Νεστορίου και Ορεστίδος έχει την ευθύνη του έργου, το οποίο χρηματοδοτείται κατά το ήμισυ από το "Ιντερεγκ" και το υπόλοιπο από τα ΠΕΠ.

Ο χώρος όπου σχεδιάστηκε να γίνει το μνημείο της συμφιλίωσης βρίσκεται σ' ένα από τα θέατρα των σκληρότερων συγκρούσεων και το συγκεκριμένο σημείο θυμίζει τραγικές στιγμές και για τις δυο πλευρές.

Στα εκατό μέτρα, το 1946, ένοπλες ομάδες του μετέπειτα ΔΣΕ δολοφόνησαν εννέα χωρο-

φύλακες εντεταλμένους για τη φύλαξη του εκλογικού κέντρου της Κοτύλης.

Σε ίση απόσταση, αλλά από την άλλη πλευρά, σε μια φοβερή χαράδρα, που ονομάζεται "Χάρος", το 1948 γυναίκες που μάχονταν μέσα από τις γραμμές των ανταρτών, έπεσαν, μέσα από λυσσώδεις μάχες, στο γκρεμό για να μη συλληφθούν. Ο Γράμμος, το "Ιερό Βουνό" κατά τον Τσακαλώτο ή ο επίδοξος "τάφος του μοναρχοφασισμού" κατά τον Ζαχαριάδη, ποτίστηκε με πόλιμο αίμα στο διάστημα 1947-1949 καθώς αποτέλεσε το πεδίο της τελικής στρατιωτικής αναμέτρησης των δύο πλευρών.

Στις άριστα οχυρωμένες πλαγιές του διεξήχθησαν τιανομαχίες και η ανδρεία περίσσεψε και από τις δύο πλευρές. Η τελική φάση της επιχείρησης εκκαθάρισης του Γράμμου από τα στρατεύματα του "Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας" άρχισε στις 14 Ιουνίου 1948 με το σχέδιο "Κορωνίς". Οι δυνάμεις των ανταρτών ωστόσο διέφυγαν με έναν απίστευτο ελιγμό στο Βίτσι τον Αύγουστο, όπου όμως πητήθηκαν και καταδιωκόμενες από τον "Εθνικό Στρατό" επέστρεψαν στο Γράμμο και πάλι.

Οι σκληρές μάχες έλαβαν τέλος τη νύχτα της 29ης προς 30η Αυγούστου με την κατάληψη του υψώματος Καμενικ, στο πλαίσιο της επιχείρησης "Πυρσός" και την εκδίωξη των υπολειμμάτων του ΔΣΕ στην Αλβανία.

Έκτοτε ένα "νεκρικό πέπλο" τύλιξε τον Γράμμο βυθίζοντας σε περίοδο μακράς νύχτας το πανέμορφο αυτό βουνό, που σήμερα εξακολουθεί να φέρει πληγές του εμφυλίου σπαραγμού, όπως χωριά φαντάσματα, νακροπέδια, ξεκληρισμένες οικογένειες, μα πάνω απ' όλα τα σημάδια της εγκατάλειψης που άφησαν τα μετεμφυλιακά χρόνια.

(Για την αντιγραφή: ΣΩΚΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ)

Ας μου επιτραπεί να συγχαρώ με όλη τη δύναμη της ψυχής μου την ηγεσία του Δήμου μας (Μαστοχωριών) για την πρωτοβουλία που πήρε να εκλαϊκεύσει ό,τι πολύτιμο έχει να παρουσιάσει αυτή η απόμερη, η σχεδόν άγνωστη γωνιά του τόπου μας φορτισμένη με πολύχρονη σκλαβιά, αλλά και με άσβεστο

πάθος ότι “θάρθει η λευτεριά”. Αυτά τα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό “Κόνιτσα” στο 91ο τεύχος του Μάρτη-Απριλίου του 2000 δείχνουν τη θέληση του Δήμου να εκλαϊκεύσει κάθε υλικό που έχει σχέση με την ιστορία αυτού του τόπου. Δε μου κακοφάνηκε που δε γράφει τίποτε για το χωριό μου ΟΞΥΑ, γιατί ίσως να μη ρωτήθηκε κανένας χωριανός μου, ή και ο ίδιος ο συγγραφέας να μην έδωσε τη δέουσα προσοχή, γιατί δεν είναι δυνατόν κι αυτό το μικρό χωριουδάκι να μην έχει κάτι “απ’ τη δική του ιστορία”.

Κατ’ αρχήν νομίζω ότι είμαστε το μόνο χωριό της επαρχίας Κόνιτσας που στην περίοδο της Τουρκοκρατίας μετακινήθηκε. Μέχρι το 18ο αιώνα το χωριό μας ήταν στην τοποθεσία “Παλιοκούλα” στα ριζά της “Πιστίλιαπης”. Η Πιστίλιαπη είναι το ρέμα που κατεβαίνει απ’ την Αετομηλίτσα. Τα ίχνη της ύπαρξης αυτού του χωριού υπάρχουν και σήμερα. Είχα την τύχη να το επισκεφθώ και να ιδώ τα αποτυπώματά του. Διακρίνονται σκελετοί σπιτιών, ξεχωρίζουν δρόμοι και μονοπάτια που βεβαιώνουν ότι κάποτε εκεί ήταν χωριό. Τώρα, οι λόγοι που ανάγκασαν αυτούς τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, φαίνεται ότι ήταν πολύ σοβαροί και δεν ήταν άλλοι απ’ τις επιδρομές που δέχονταν καθημερινά από άτακτες ομάδες.

*Δυό λόγια
για το δημοσίευμα
του Δήμου
Μαστοχωριών
σχετικά με τον
μνημειακό του
πλούτο*

Δεν είναι αδύνατον να συλλάβει ανθρώπινος νους τις τεράστιες δυσκολίες που αντιμετώπιζαν αυτοί οι άνθρωποι κατά τη μετακίνησή τους. Παρά τις δυσκολίες που είχαν φρόντισαν να πάρουν μαζί τους ό,τι πολυτιμότερο είχαν και πρωτ’ απ’ όλα τη θρησκεία. Στο πι και φι χτίστηκε κάποιο εκκλησάκι στη θέση που είναι σήμερα ο

Αν Δημήτρης και ένα πρόχειρο νεκροταφείο, γιατί το 1920-21 σαν μαθητής που ήμουν, στην εργασία που κάναμε για τη διαμόρφωση του χώρου, βρήκαμε τεράστια ανδρική νεκροκεφαλή. Η κεντρική εκκλησία του χωριού μας ο Άγιος Νικόλαος, χτίστηκε το 1851. Συνολικά το χωριό μας έχει 6 εξωκλήσια και 2 εκκλησίες μεσ’ στο χωριό. Στο ένα απ’ τα εξωκλήσια του Αν Γιώργη, θυμούμαι εγώ ότι είχε αγιογραφίες απ’ έξω, στη Νότια πλευρά. Όσο για σχολείο, πρώτα είχε χτιστεί το “αμιλικό” και το 1871 χτίστηκε το κτίσμα που υπάρχει μέχρι σήμερα. Αυτό είναι το κτίριο που στεγάζονταν το κοινοτικό γραφείο και τώρα είναι αναξιοποίητο.

Λειτουργήσε σαν σχολείο ως το 1927 που έγινε το καινούργιο σχολείο εκεί που είναι σήμερα η μπασκέτα. Το ίδιο κτίριο ξαναλειτουργήσε σαν σχολείο το 1951.

Έναν άλλον ανεκτίμητο θησαυρό που έχει το χωριό μας, είναι μια κοπάνα νερού. Δεν είναι πέτρινη, αλλά σιουρναρένια. Είναι να θαυμάζει κανείς το καλλιτεχνικό λαξευτό σκαλισμά της, πως την πελέκησαν έτσι και πως τη μετέφεραν γιατί, είναι κυριολεκτικά ασήκωτη, αλλά εμείς κυριολεκτικά τη χαντακώσαμε. Πρώτα την είχαμε τοποθετημένη σε περίοπτη θέση στη “σωλήνα”, πίναμε νερό και την καμάρωνα, τώρα τη χουμπώσαμε κυριολεκτι-

κά. Τη βάλαμε σε τέτοια θέση, να πίνουν νερό τα σκυλιά, τα γατιά και τα πουλιά. Νομίζω ότι ο σύλλογός μας πρέπει να τη βγάλει απ' εκεί που βρίσκεται και να την τοποθετήσει δίπλα στο υπόστεγο, έχοντας δεξιά και αριστερά της από μιά άλλη κοπάνα με πόσιμο νερό, με δυό λόγια να είναι ένα στολίδι στο έμπα του χωριού.

Τελειώνω με το σκεπτικό ότι είναι χρέος όλων μας να βοηθήσουμε στην εξεύρεση και στην αξιοποίηση όλων των πολύτιμων

αντικειμένων που υπάρχουν στο Δήμο μας.

Υ.Γ. Σε ένα μέρος του σημειώματός μου αναφέρω το αναξιοποίητο κτίριο που βρίσκεται στο κέντρο του χωριού, το οποίο είναι πραγματικά αναξιοποίητο. Αυτό για να αξιοποιηθεί θέλει αρκετά χρήματα τα οποία ο Δήμος δεν είναι σε θέση να τα διαθέσει. Η πιο ενδεδειγμένη λύση είναι να το παραχωρήσει ο Δήμος στο σύλλογό μας ο οποίος θα κάνει ό,τι μπορεί να το αξιοποιήσει για την ψυχαγωγία της νεολαίας του χωριού μας.

Οξυά, Θανάσης Πορφύρης

Dr ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
Τ. ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ 'ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ'
ΕΠΙΜΕΛ. ΝΟΣΟΚ. "ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ"

ΑΤΡΕΙΟ: ΣΟΛΩΝΟΣ 86
ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ. 3802 988 (106 80)
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5-8 Μ.Μ.
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ 10
ΑΝΩ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 9701 284

Σηλόχοπια

Βοζαριτικής & Λαϊκής Τέχνης

Γιάννης Σινάνης

Επταχώρι

Τηλ. 0467-84137 & 84127

ΤΑΒΕΡΝΑ
Τα αδέρφια
της Πυξαρίας

ΤΣΑΜΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΠΛ. ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 7, ΤΗΛ.: 266.432, 274.482

ΝΤΑΣΤΑΜΑΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΗΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΕΡΙΑ - ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΕΣ ΛΑΜΠΑΔΕΣ
ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΤΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ

ΔΙΣΤΡΑΤΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ☎ Καταστ. 0655 245
Κινητό: 0932 076202 - Οικίας 0651 70282

Στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων "ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2000" στις 19 Αυγούστου 2000 στο Πνευματικό Κέντρο Κεφαλοχωρίου πραγματοποιήθηκαν τα εξής:

1. Ομάδα γυναικών του χωριού με τοπικές ενδυμασίες τραγούδησε παραδοσιακά τοπικά τραγούδια και μαζί τους η Ρούλα Τσίου φιλόλογος και συγγραφέας του βιβλίου "Λούψικο Κόνιτσας - Τραγούδια και χοροί του γάμου".

2. Η φιλόλογος Κων/να Φασούλη του Χαραλ. παρουσίασε πρόγραμμα με θέμα:

"Η παλιά ζωή και οι ασχολίες των κατοίκων στα Μαστοροχώρια, της Κόνιτσας" πλαισιωμένο με προβολή σλάιπς και πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

3. Η εκπ/κός Πρωτ. εκπ/σης νηπ/γός Μαρία Παγούνη - Σδούκου ασχολήθηκε με το θέμα:

"Το χωριό μας στο παρελθόν και σήμερα".

Οργάνωσε έκθεση εργασιών ζωγραφικής των παιδιών των κατοίκων του χωριού και συμμετείχε ενεργά σ' όλες τις δραστηριότητες σχετικές με την έκθεση Αγροτικών Τοπικών, προϊόντων.

4. Έκθεση Αγροτικών Προϊόντων των παραγωγών του χωριού μας. Η έκθεση οργανώθηκε με πρωτοβουλία της "Αδελφότητας Λυκόρραχης" Αθηνών και σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς.

Στην αρχή της εκδήλωσης υποδέχτηκε τις προσκεκλημένους και χωριανούς, ο κ. Σδούκος Δημήτριος- Πρόεδρος της "Αδελφότητας Λυκόρραχης" Αθηνών και οργανωτής της έκθεσης. Την εκδήλωσή μας τίμησαν με την παρουσία τους: ο Δή-

μαρχος Δήμου Μαστοροχωρίων κ. Γρηγόριος Παπανώτης, οι δημοτικοί Σύμβουλοι Φασούλης Χρήστος και Ζήδρος Γεώργιος, το Τοπικό Συμβούλιο Κεφαλοχωρίου και άλλων χωριών του Δήμου μας από τη Θεσ/νίκη, Κεράσοβου, η Γενική Γραμματέας της Ομοσπονδίας Κόνιτσας κ. Νίκη Γκουντουβά και πλήθος κόσμου. Στη συνέχεια απύθνηνε χαιρετισμό ο δήμαρχός μας κ. Γρηγόριος Παπανώτης.

Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου, του χωριού φρεσκοβαμμένη και κατάλληλα διακοσμημένη.

Παρουσιάζεται σε ενημερωτικά, δελτία, όλο το ανθρώπινο παραγωγικό δυναμικό του χωριού μας: κτηνοτρόφοι-γιδοτρόφοι, προβατοτρόφοι, βοοτρόφοι), μελισσοκόμοι, υλοτόμοι, ξυλοβιοτέχνες, κουκλοποιός, Δασικός Συνεταιρισμός, Αγροτικός Συνεταιρισμός. Στην είσοδο της

αίθουσας αντηκούν τα κρεμεσμένα κουδούνια, κάτω βλέπουμε μικρή καρούτα που ποτίζουν τα ζώα, στους τοίχους κρέμονται γκλίτσες, κάπες και άλλα σύνεργα παραγωγών.

Σε μια γωνιά, της αίθουσας καμαρώνουμε αργαλειό, ανέμη, σαρμανίτσα και υφαντά: πατάκια, μαξιλάρια, τζακοποδιά, ποδιά από το 1935 κεντήματα, διάδρομοι πλεκτά με βελονάκι, άσπρο πουλόβερ πλεγμένο με βελόνες, όλα εργόχειρα των γυναικών του χωριού μας.

Η κουκλοποιός Ντίνα Φασούλη παρουσιάζει ένα σωρό κούκλες από διάφορα υτόπια υλικά κολιέ από πεπόνη και άλλα

**Εκδηλώσεις
στο Κεφαλοχώρι
Δήμου
Μαστοροχωρίων
Για πρώτη φορά
Έκθεση Αγροτικών
Προϊόντων
των παραγωγών μας**

Ο Δημήτρης και η Μαρία Σδούκου, μπροστά από την Έκθεση Ζωγραφικής των παιδιών του χωριού.

κοσμήματα.

Οι μελισσοκόμοι μας - δοχεία με μέλι και επίσης κυψέλη, κερί, κηρήθρα.

Οι κτηνοτρόφοι μας προτείνουν να δοκιμάσουμε τυριά διαφόρων ειδών: φέτα, κεφαλοτύρι κλπ., γιαούρτι, ξυνόγαλο και οι σύζυγοί τους τραχανά, τυροπιτάκια, πίτες διαφόρων ειδών, κλωστό, λαλαγκήτες και άλλα.

Εντυπωσιακά είναι τα δέρματα ζώων τους, επεξεργασμένα ως στολίδια του σπιτιού.

Από τα κητώματα των παραγωγών προέρχονται τα αγροτικά προϊόντα όπως: φασόλια, ντομάτες, αγγούρια, πιπεριές, πατάτες, παντζάρια και άλλα. Ο Χρήστος Φασούλης, του Γεωργίου συγκέντρωσε τόσα προϊόντα που δε χωρούσαν σ' ένα μεγάλο τραπέζι. Είχε επίσης και κρασί, τσίπουρο, ξύδι, αλλά και απ' το δάσος κουβάλησε δαδί.

Άλλοι παρουσίασαν ποτά από άγρια μούρα του βουνού, γλυκά κουταλιού μαρμελάδες, κομπόστες στεγνά λάχανα, αυγά, και πολλά άλλα.

Στα όμορφα καλαθάκια που στολίζουν τα τραπέζια

βλέπουμε τσαΐ του βουνού, ρίγανη, άλλα βότανα και αποξηραμένα λουλούδια. Σε μεγάλα καλάθια, ζυμωτό ψωμί.

Οι γυναίκες του χωριού ετοίμασαν για την περίπτωση νοστιμότητα εδέσματα: πίτες διαφόρων λογιών, λαλαγκήτες, τυροπιτάκια, σαραγλί, κλωστό και άλλα

Πολύ συγκινητική η προσφορά όλων των χωριανών.

Ακολουθεί το κέρασμα των επισκεπτών, της έκθεσης με εδέσματα κι αναψυκτικά.

Την έκθεσή μας την επισκέφτηκε πάρα πολύ κόσμος. Τι γνώμη σχημάτισαν οι επισκέπτες μας; Οι απόψεις τους αποτυπώθηκαν στο "Βιβλίο επισκέψεων".

Η Νίκη Γκουντουβά-Γενική Γραμματέας Ομοσπονδίας Κόντισσας γράφει:

"Η αρχή έγινε. Σε σας μένει να συνεχιστεί αυτή η πρωτοβουλία να αναδειχθούν τα προϊόντα της γης αυτής που τόσο αγαπάτε. Με τον τρόπο αυτό η προκοπή όλων των κατοίκων του χωριού σας αποτυπώνεται στα παραδοσιακά σας προϊόντα.

Συγχαρητήρια σε όλους σας και στην οργανωτική επιτροπή ιδιαίτερος για την σκέψη της αυτή".

Μαρία Παγούνη - Σδούκου

Η Ομάδα Γυναικών του χωριού που τραγούδησε παραδοσιακά τραγούδια και οι καλεσμένοι μας.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος ο Σύνδεσμός μας, με απώτερο σκοπό τη συνάντηση και κατ' επέκταση, τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των Συγχωριανών μας που διαμένουν στην Αθήνα, διοργάνωσε την 28 Μαΐου μια μονοήμερη εκδρομή στη Δημητσάνα και τη Σταμνίτσα Αρκαδίας.

Ξεφεύγοντας λίγο από τα καθημερινά μας προβλήματα, όσοι συμμετείχαν στην εκδρομή, αφ' ενός απόλαυσαν μια ωραία διαδρομή από πεύκα, έλατα και κάθε λογής καρποφόρα, αναπολώντας για λίγο τη γενέτειρά μας Βούρμπιανη, αφ' ετέρου τους δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουν το Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης, όπου λειτουργούσε το περίφημο εργαστήριο επεξεργασίας της μπαρούτης, για τις ανάγκες του Εθνικού μας αγώνα 1821.

Επίσης δόθηκε η ευκαιρία στους μεγαλύτερους να θυμηθούν αλλά και στους νεώτερους να γνωρίσουν τον παραδοσιακό νερόμυλο, όπου τα γεννήματα γίνονταν αλεύρι και το τσιπουράδικο που γίνονταν η απόσταξη της ρακής.

Στη συνέχεια γευματίσαμε όλοι μαζί σε κέντρο της Δημητσάνας, μέσα σε ένα καταπράσινο τοπίο και το απόγευμα μετά από ολιγόωρη στάση στη Σταμνίτσα για καφέ, πήραμε το δρόμο της επιστροφής, με έκδηλη την ευχαρί-

στηση όλων και την επιθυμία τους, για διοργάνωση και άλλων παρόμοιων εκδρομών.

Τα συγχαρητήρια για την επιλογή αυτής της ωραίας εκδρομής και την πολλή καλή ξενάγηση, ανήκουν στο μέλος του Δ.Σ. Δαν. Έρση Σωτηρίου.

Στις 30 Ιουνίου ημέρα των Αγίων Αποστόλων, έγινε στο Ιερό Ναό Χρυσοσπυλιώτισσας στην Αθήνα, η καθιερωμένη αρτοκλασία του Συνδέσμου μας. Την τελετή παρακολούθησαν αρκετοί συγχωριανοί μας, οι οποίοι στη συνέχεια απόλαυσαν σε παραδοσιακό καφέ της οδού Αιόλου το αναψυκτικό τους, προσφορά του Συνδέσμου.

Την ίδια ημέρα η αρτοκλασία έγινε και στο Χωριό μας τη Βούρμπιανη, στην εκκλησία των Αγίων Αποστόλων όπου την δαπάνη αναλαμβάνει κάθε χρόνο η καλή μας συγχωριανή Κα Αικατερίνη Λύτη - Μπάρκη.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΓΑΛΗ ΚΟΣΜΟΣΥΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΗ

Όπως κάθε χρόνο την ίδια εποχή (καλοκαίρι) έτσι κι εφέτος πλήθος κόσμου συρρέει στην Μολυβδοσκεπάστη για διακοπές, στην περίπτωση χωριανών της διασποράς και για απλή επίσκεψη μεμονωμένων ατόμων ή οργανωμένων γκρουπ, από ιστορικό ή τουριστικό ενδιαφέρον.

Το ενδιαφέρον των τουριστών εστιάζεται στην επιθυμία τους να απολαύσουν την φυσική ομορφιά του χωριού με την απέραντη θέα και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους επισκεπτόμενοι Βυζαντινά μνημεία που είναι διάσπαρτα στην περιοχή με προεξάρχουσα θέση την Ι. Μονή της Παναγίας (7ος μ.Χ. αιώνας) και τον Ι. Ναό των Αγ. Αποστόλων που δεσπόζει επί των συνόρων.

Σε πολλές περιπτώσεις τα οργανωμένα γκρουπ συνδυάζουν την επίσκεψή τους στο χωριό με κάποια εκδήλωση τοπικού χαρακτήρα όπως το πανηγύρι των Αγ. Αποστόλων (30 Ιουνίου) και το φεστιβάλ τσίπουρου (21 Νοεμβρίου) εκδηλώσεις που έχουν έντονο τον χαρακτήρα της διατήρησης της παράδοσης καθώς και την γιορτή της Παναγίας (15 Αυγούστου) με καθαρώς θρησκευτικό χαρακτήρα...

Πέραν των ανωτέρω τους συγκεκριμένους επισκέπτες χαρακτηρί-

ζει η έντονη επιθυμία να βρεθούν σε ιστορικούς τόπους που διαδραματίστηκαν τα γεγονότα της πρόσφατης ιστορίας μας και κοντά στους φρουρούς των συνόρων μας προς τους οποίους εκδηλώνουν την ευγνωμοσύνη και αγάπη τους για την προσφορά τους προς την πατρίδα.

Οργανωμένα γκρουπ που πραγματοποίησαν την επίσκεψη τους σ' αυτό το πλαίσιο ήταν το Λύκειο Ελληνίδων Κηφισιάς και η Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών τον μήνα Μάιο και στην συνέχεια στρατ. Γιατροί ΕΑ (συμμετείχε η Δήμαρχος Φιλοθέης που ως γνωστόν ο Δήμος έχει αδελφοποιηθεί με το χωριό), η Εταιρία Φίλων του Πολεμικού Μουσείου και ο Σύνδεσμος Ελληνίδων που επίσης έχει υιοθετήσει το χωριό.

Ι. Δάφνης

Από την επίσκεψη του Λυκείου Ελληνίδων στο χωριό και στο Φυλάκιο Μολυβδοσκεπάστου την 12-5-2000. Διακρίνεται ο Διοικητής της Μονάδας Αντισυνταγματάρχης κ. Σπύρος Μπελεγράτης.

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΑΚΡΙΤΕΣ ΜΑΣ ΣΤΟ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟ

Η Εταιρεία φίλων του Πολεμικού Μουσείου όπως και την περσινή χρονιά την ίδια περίοδο, πραγματοποίησε ενημερωτικό ταξίδι σε ευαίσθητες περιοχές της πατρίδος μας στην Ελληνο-Αλβανική μεθόριο από 29 Ιουνίου, μέχρι 2 Ιουλίου.

Σκοπός του ταξιδιού των συμμετεχόντων, αρκετοί από τους οποίους τυγχάνουν Αξιωματικοί ε.α., ήταν να επισκεφθούν τις περιοχές όπου υπηρέτησαν κατά την διάρκεια της ενεργού υπηρεσίας τους ή μελετούσαν τις τοποθεσίες από στρατηγικής απόψεως κατά τα επιτελικά ταξίδια, ως σπουδαστές Ανωτάτων Στρατιωτικών εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Οι συμμετέχοντες στο ταξίδι αυτό με μεγάλο ενδιαφέρον παρακολούθησαν τις ιστορικές αναδρομές του Α' Βαλκανικού πολέμου 1912-13 στο Μπιζάνι, για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, καθώς επίσης και της μάχης Ελαίας-Καλαμά του 1940 στο Καλπάκι, η οποία ως γνωστόν μετέτρεψε τον ρουν της ιστορίας.

Τόποι εξαιρετικού φυσικού κάλλους όπως τα Ζαγοροχώρια, το Μέτσοβο και τα επιβλητικά Μετέωρα, προσέλκυσαν ζωηρά το ενδιαφέρον των εκδρομέων.

Εκεί όμως που τα μέλη της αποστολής ένιωσαν βαθιά συγκίνηση ήταν όταν αντίκρυσαν τα δοξασμένα βουνά της Β. Ηπείρου, από την πανοραμική θέα του χωριού Μολυβδοσκεπάστου, που βρίσκεται επάνω στα σύνορα.

Οι εκδρομείς είχαν την ευκαιρία να

παρακολουθήσουν τις εορταστικές παραδοσιακές και λαογραφικές εκδηλώσεις, που πραγματοποιούνται στο χωριό με την ευκαιρία της εορτής των Αγίων Αποστόλων και να βιώσουν έστω για λίγο την πατροπαράδοτη φιλοξενία των κατοίκων.

Η παρουσία στο θρησκευτικό μέρος των εκδηλώσεων του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσας κ.κ. Ανδρέα και ο μεστός σε περιεχόμενο λόγος του, προκάλεσαν βαθιά συγκίνηση στους παρισταμένους.

Το χορευτικό συγκρότημα του Πολιτιστικού Κέντρου Δήμου Ιωαννίνων καθώς και η ορχήστρα της VIII Μεραρχίας έδωσαν ιδιαίτερο τόνο στις τετραήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις του χωριού.

Μεγάλη εντύπωση προκάλεσε στους επισκέπτες η εμπειριστατωμένη ενημέρωση του Διοικητού της Μονάδας προκαλύψεως Αντισυνταγματάρχου κ. Σπύρου Μπελεγράτη κατά την ανταλλαγή προσφωνήσεων και συμβολικών δώρων, καθώς και η εμφάνιση των στρατιωτών του φυλακίου, οι οποίοι διακετεύονται από υψηλό φρόνημα και εθνικό παλμό.

Η επίσκεψη των μελών της εταιρίας φίλων του πολεμικού Μουσείου στην περιοχή όπου κάθε θάμνος και κάθε βράχος έχει την δική του ιστορία, ήταν ένα αναβάπτισμα στα νάματα των εθνικών και θρησκευτικών παραδόσεων.

Αντιπροσωπεία μελών της αποστολής, υπό τον υποστράτηγο κ. Αθανάσιο Μα-

κρογιάννη Πρόεδρο της Εταιρίας φίλων του Πολεμικού Μουσείου, εξέφρασε τον θαυμασμό και τα συγχαρητήρια, δια την άφογη εμφάνιση των τμημάτων προκαλύψεως.

Μιλώντας γενικότερα θέλω να προσθέσω ότι οι πετυχημένες πολιτιστικές εκδηλώσεις τον Ιούνιο (εορτή Αγίων Αποστόλων) και τον Νοέμβριο (φεστιβάλ τσίπουρου) είναι στο ενεργητικό των φορέων του χωριού.

Δράττομαι επίσης της ευκαιρίας να υπογραμμίσω ότι τα αναπτυξιακά έργα της περιόδου 1989-1993 και μετά που έγιναν με πολύ προσπάθεια και μόχθο, όπως π.χ. η ασφαλίστρωση του δρόμου Μπουραζάνι - Μολυβδοσκεπάστο, κατασκευή κοινοτικού Ξενώνα, Αποχετευτικό, Αναπαλαίωση - Ανάδειξη Βυζαντινών μνημείων, επισκευή κοινοτικού Κασταστήματος, ανάπλαση πλατείας και κατασκευή αποστακτηρίου Αγίου Γεωρ-

γίου, βελτιώσεις εσωτερικών προσβάσεων κ.λ.π., καθώς επίσης οι πρόσφατες εργασίες αναστηλώσεως του Αγίου Δημητρίου, Αγίου Σώζοντα από την 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, αναδεικνύουν περαιτέρω τις ομορφιές του χωριού.

Οι υιοθεσίες του Δημ. Διαμερίσματος από φορείς των πόλεων, η αδελφοποίηση του Δήμου Φιλοθέης Αττικής με αυτό, καθώς και η ιδιαίτερη τιμή που τρέφει ο εν λόγω Δήμος για την Ιερά Μητρόπολη και την Στρατιωτική Υπηρεσία της περιοχής, δείχνουν την ευαισθησία που έχουν οι άνθρωποι του κέντρου γι' αυτή την εσχατιά της ελληνικής γης.

Η Μολυβδοσκεπάστη είναι ένας εξαιρετικός τόπος ομορφιάς με πολλά ενδιαφέροντα.

*Ιωάννης Δάφνης
Αγίας Φιλοθέης 45
Φιλοθέη Αττικής*

Βραδιά της Ηπείρου στη Βουδαπέστη

Στη Βουδαπέστη έγινε μια εκδήλωση που είχε εξαιρετική επιτυχία.

Παρευρέθηκαν πολλοί διανοούμενοι Ηπειρώτες, γιατροί, μηχανικοί, οικονομολόγοι, διευθυντές τουριστικών γραφείων, νέοι και ηλικιωμένοι, πλήθος κόσμου από όλα τα μέρη της Ηπείρου που παρακολούθησαν με μεγάλο ενδιαφέρον το πρόγραμμα με τα ήθη και έθιμα της Ηπείρου.

Ομιλητής ήταν ο κ. Ιωάννης Τζώρτζης υπάλληλος στο Προξενείο, που κατάγεται από τη Θεσπρωτία. Στο λόγο του τόνισε ότι είμαστε τέκνα της λεβεντογέννας Ηπείρου και εξέφρασε τη συγκίνησή του που βρέθηκε μαζί μας.

Αναφέρθηκε στην πλούσια ιστορία της Ηπείρου από τα αρχαία χρόνια μέχρι την εποχή μας, για την αγάπη των Ηπειρωτών που αναγκάζονται να φεύγουν μακριά από την πατρίδα αλλά την αγαπούν και δεν ξεκόβουν τους δεσμούς τους μ' αυτή. Αυτά κι άλλα πολλά είπε ο κ. Πρόξενος και ακολούθησε γλέντι με κλαρίνα και βιολιά, που συγκίνησαν τους παρευρισκομένους οι οποίοι με δάκρυα στα μάτια παρακολουθούσαν την εκδήλωση.

Έγινε ένα αντάμωμα των συμπατριωτών που είχαν χρόνια να βρεθούν κοντά. Ήταν μια βραδιά που θα μας μείνει αξέχαστη...

*Μάρθα Παπαστεργίου
Ουγγαρία*

Οι εντυπώσεις μου από ολιγοήμερες Αυγουστιάτικες διακοπές στην Κόνιτσα

1) Το ξήλωμα (επί τέλους) της σιδηρένιας γέφυρας και η ανάδειξη "του μνημείου" της μοναδικής μονότοξης πέτρινης θολωτής γέφυρας.

Συγχαρητήρια στον Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο και την αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία.

Η γέφυρα πρέπει όμως να συντηρηθεί άμεσα και να κατεδαφισθούν οι βάσεις της παλαιάς.

2) Η ωραιότατη εκδήλωση στην Παναγία τον Δεκαπενταύγουστο, εκδήλωση στην οποία ανταμώσαμε αρκετοί μετά από πολλά πολλά χρόνια.

Καταπληκτική λειτουργία και μετά χοροί με όργανα χωρίς μεγάφωνα.

Συγχαρητήρια στην οργανωτική επιτροπή. Και του χρόνου.

3) Η ξηλωμένη και ερειπωμένη πλατεία. Σημείο συνάντησης και βόλτας των Κονιτσιωτών.

Φέτος όμως ούτε συνάντηση, ούτε βόλτα. Μόνο μπάζα και ερημιά. Τα δε κοινόχρηστα αποχωρητήρια βρώμικα και με ελειπέστατο φωτισμό.

4) Τα ατέλειωτα έργα, όπως η δημοτική αγορά και το νεκροταφείο πρέπει να επισπευθούν. Είναι σε καλή θέση και τα έχει ανάγκη ο τόπος.

5) Το κυκλοφορικό χάος και το παρκάρισμα στην αγορά. Ακόμη και στην ξηλωμένη πλατεία υπήρχαν παρκαρίσματα.

Κάποτε οι Κονιτσιώτες περπατούσαμε αρκετά. Ας θυμηθούμε εκείνο τον καιρό και ας εγκαταλείψουμε για λίγο το αυτοκίνητο. Έως τότε αυστηρή αστυνόμευση και απαγόρευση.

6) Ο θόρυβος των σπασμένων εξατμίσεων από τα μηχανάκια.

7) Οι σπασμένοι καθρέπτες κυκλοφορίας στις στροφές. Διευκολύνανε πολύ, όταν λειτουργούσαν.

8) Η παντελής έλλειψη πεζοδρομίων και στο κέντρο της πόλης, αλλά και στους κεντρικούς δρόμους. Οι πεζοί κυκλοφορούν στο οδόστρωμα με κίνδυνο.

Πιστεύω η δημοτική αρχή θα μεριμνήσει για τα ως άνω.

Γεώργιος Μάρραι

Έκθεση ακουαρέλας της Δέσπ. Παπαϊωάννου στο Πάπιγκο

λουλουδακι
*****

“Άνθη της πέτρας”

Γράφει η Γλυκερία Χριστοδούλου

Ο Ιούλιος, μήνας γιορτινός για το Πάπιγκο με αποκορύφωμα το μεγάλο πανηγύρι του Αϊ-Λιά, τα τελευταία χρόνια έγινε και μήνας ποικίλων εκδηλώσεων με κέντρο τη βιβλιοθήκη του Μεγ. Παπίγκου.

Έτσι φέτος πραγματοποιήθηκε στο χώρο αυτό έκθεση ακουαρέλας της Δέσποινας Παπαϊωάννου, κόρης του γνωστού συμβολαιογράφου και λόγιου Ι. Παπαϊωάννου.

Μετά από μακρά περίοδο σπουδών η κ. Δέσποινα επέστρεψε στο πατρίο έδαφος των προγόνων της για να παρουσιάσει μια πρωτότυπη δουλειά, ένα μικρό λιθαράκι στο χώρο της τέχνης. Τελειώνοντας το Γυμνάσιο άφησε την Κόνιτσα όπου μεγάλωσε και άρχισε να αναζητά διέξοδο στις πολλές ανησυχίες και αναζητήσεις της. Σπούδασε κοινωνιολογία στην Αθήνα, απέκτησε μεταπτυχιακό τίτλο στο Παρίσι (D.S.A). Επίσης σπούδασε ψυχολογία, κατασκευή κοσμήματος (γλυπτογραφία) και ψυχοθεραπεία μέσω των εικαστικών τεχνών (art therapy). Σήμερα εργάζεται ως art-therapist και εκδίδει με το σύντροφό της το περιοδικό “Υγεία Σήμερα” που ασχολείται με ήπιες εναλλακτικές θεραπείες.

Με τη ζωγραφική ασχολείται από παλιά, αλλά φέτος για πρώτη φορά αποφάσισε όχι χωρίς δισταγμό να εκθέσει τα έργα της. Και εμείς που γνωρίζαμε τη Δέσποινα από τα ατέλειωτα πηγαινέλα της μεταξύ Κόνιτσας και Παπίγκου είδαμε με έκπληξη

να αναδύεται μέσα από τα λουλούδια, τα δένδρα, τους ορίζοντες που απεικονίζονται στα έργα, μια ευαίσθητη ψυχή, ένας πλούσιος εσωτερικός κόσμος, γνώση και μεράκι μαζί και πάνω απ’ όλα ανεξίτηλη η σφραγίδα του τόπου που την γέννησε και την προσδιορίζει ακόμα, την ακολουθεί στον άξενο τόπο διαμονής της.

Εύκολα αντιληφθήκαμε ότι τα άνθη της πέτρας είναι αυτά που φύονται στις άνυδρες πλαγιές της Τύμφης, που φυτρώνουν στις άκριες των δρόμων του χωριού, σε μέρη που κανείς δεν υποψιάζεται πνοή ζωής. Άνθη της πέτρας λοιπόν που λουλουδιάζουν κάθε άνοιξη και δίνουν χρώμα και απαλότητα στους γκρίζους όγκους των βουνών και μαλακώνουν τους ίσκιους του πέτρινου χωριού.

Η Δέσποινα σαν σε ημερολόγιο ταξιδιού καταγράφει στα έργα της τις εμπειρίες που απέκτησε από την πολύχρονη επαφή της με τη φύση από τους περιπάτους σε βουνά και κοιλάδες, στους δρόμους της πόλης και του χωριού, στις αυλές των σπιτιών ή δίπλα στη θάλασσα και στο ποτάμι. Όπως λέει η ίδια όλα αυτά ήταν πάντα μια συντροφιά στις αναζητήσεις της, μια όμορφη και γενναιόδωρη παρέα.

Η τεχνική της ακουαρέλας που χρησιμοποιεί δίνει την αίσθηση της διαφάνειας και της ροϊκότητας. Λείπουν τα αυστηρά περιγράμματα και οι γεωμετρικοί όγκοι, δεν υφίστανται αυστηρά καθορισμένα όρια μεταξύ των σημείων και τα πάντα είναι ρευστά, σχεδόν υδάτινα δημιουργώντας χρω-

ματικές πανδαισίες.

Τα χρώματα διαλύει η ζωγράφος σε νερό, ξεκινά από τα πιο ανοιχτά και προχωρεί στα σκούρα, σπάνια χρησιμοποιεί το μαύρο. Παίζει με το φως, το αιχμαλωτίζει μέσα στον πίνακα και εκεί που πέφτει δεν χρωματίζει καν, αντικαθιστά το λευκό με το φυσικό φωτισμό.

Σαν επίλογο δεν αντιστέκομαι στον πειρασμό να μεταφέρω εδώ το ποίημα του Γ. Σεφέρη με το οποίο η Δεσποίνα Παπαϊωάννου συμπληρώνει το επιμελημένο φυλλάδιο της έκθεσης.

Άνθη της πέτρας μπροστά στην πράσινη
θάλασσα

με τις φλέβες που μου θύμιζαν
άλλες αγάπες

γυαλίζοντας στ' αργό ψιχάλισμα

άνθη της πέτρας φυσιογνωμίες

που ήρθαν όταν κανένας δε μιλούσε

και μου μίλησαν

που με άφησαν να τις αγγίζω ύστερ'

απ' τη σιωπή

μέσα σε πεύκα, σε πικροδάφνες

και σε πλατάνια

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΣΚΟΥΦΙΑΣ

Δικαστικός Επιμελητής

Ν. Ζέρβα 1 Ιωάννινα

Τ.Κ. 45332

ΤΗΛ. 22554 - 20488

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Ερμού 73 - Πλατεία Αγ. Σοφίας

Τηλ. 269342 - Θεσ/νίκη.

ΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

ROOMS FOR RENT

(500 μ. από την είσοδο στην πόλη)

Με θέρμανση, μπάνιο κλπ.

ΘΩΜΑΣ ΝΙΤΣΑΣ

Τηλ. 22065

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ

Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39817

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΗΛ. ΣΠΙΤΙΟΥ 70153

Λέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 -- Απώγευμα 5.00 - 9.30

και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΠΟΥΡΝΙΑ 19η ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2000

Η 19η Αυγούστου 2000 για τους κατοίκους του χωριού μου Πουρνιά, ήταν μια ξεχωριστή ημέρα. Μια ημέρα που θα μείνει αξέχαστη στη μνήμη όλων μας. Μια ημέρα αγάπης, εκτίμησης κι ευγνωμοσύνης στον μεγάλο του χωριού μας Ευεργέτη Βασίλειο Έξαρχο.

Την ημέρα αυτή και ώρα 11.30' έγιναν τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Ευεργέτη. Παραβρέθηκαν όλοι οι χωριανοί από τους πιο ηλικιωμένους ως τα ανήλικα παιδιά. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους και ο Δήμαρχος Κόνιτσας κος Πρόδρομος Χατζνεφραιμίδης και ο αντιδήμαρχος Ιωαν. Σταυρίδης.

Μετά την επιμνημόσυνη δέηση από τον ιερέα Νικ. Μούσιο έγιναν τα αποκαλυπτήρια της προτομής η οποία τοποθετήθηκε στο σημείο εκείνο της πλατείας του χωριού όπου ήταν και το σπίτι του Ευεργέτη μας.

Ακολούθησε ομιλία από τον συγχωριανό μας Αριστοτέλη Παπατρύφων ο οποίος μίλησε με τα καλύτερα λόγια για τους Ευεργέτες, το μεγάλο Έργο τους την προσφορά τους και την αγάπη του για το χωριό μας. Τον χειροκροτήσαμε όλοι μας και τον ευχαριστούμε για τα καλά του λόγια.

Μετά τις ομιλίες ο Σύλλογος του χωριού και οι επιτροπές του κληροδοτήματος είχαν φροντίσει να τοποθετήσουν καρέκλες και τραπέζια κάτω από τον αιωνόβιο βαθίσκιο πλάτανο, το καμάρι της πλατείας του χωριού μας, για να καθίσουμε όλοι οι παρευρισκόμενοι και να γευματίσουμε τιμώντας τον Μεγάλο μας Ευεργέτη.

Σε λίγο άρχισε το φαγοπότι με το καθιερωμένο ψητό αρνάκι, αλλά και τις πατροπαράδοτες πίτες που είχαν φτιάσει οι γυναίκες του χωριού και αλληλοπροσέφεραν σε όλους τους παρευρισκόμενους. Τρώγοντας και πίνοντας, τα παραδοσιακά κλαρίνα του Νίκου και Γιώργου Αλεξίου με την κομπανία τους άρχισαν να παίζουν τα καθιερωμένα τοπικά Νουμπέτια από τραπέζι σε τραπέζι ώσπου οι πρώτοι μερακλήδες αρχίσανε το χορό για να ακολουθήσουν και οι υπόλοιποι.

Μεγάλη έκπληξη, χαρά, αλλά και συγκίνηση αισθανθήκαμε όλοι μας όταν τον χορό έσερναν οι πιο ηλικιωμένοι του χωριού μας όπως η Βασιλική Παπατρύφων ετών 93 και ο Δημήτριος Αδάμος ετών 92 που χειροκροτήθηκαν από όλους μας. Η 19η Αυγούστου ήταν μιά μέρα που μας θύμιζε παλιές καλές μέρες χαράς, γλεντιού με συναισθήματα αγάπης που είναι ανεξίτηλα χαραγμένα στην μνήμη μας, αλλά και ημέρα εκτίμησης και ευγνωμοσύνης στο Μεγάλο μας Ευεργέτη, που με την προσφορά του και το παράδειγμά του μας διδάσκει την προσφορά και την αγάπη στον συνάνθρωπό μας που δυστυχώς στην σημερινή εποχή που ζούμε σπάνια συναντούμε.

Μας θύμισε ακόμη ότι έχουμε καθήκον και υποχρέωση να διατηρήσουμε τα αγνά, φιλικά, πατριωτικά και αδελφικά αισθήματα αγάπης και προσφοράς μεταξύ μας που κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας για το καλό όλων μας. Όταν θέλουμε μπορούμε.

ΝΙΚΟΣ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑΣ

Μετά της Παναγίας...

Με λαχτάρα περιμέναμε νάρθει η ημέρα της Παναγίας και νάτην ήρθε η Τρίτη 15 Αυγούστου, η γιορτή της Παναγίας. Φορέσαμε τα καλά μας, πήγαμε στην εκκλησία, ανάψαμε κεριά και λαμπάδες, προσευχηθήκαμε, ανταλλάξαμε ευχές μεταξύ μας, είπαμε χρόνια πολλά στους Παναγιώτηδες και στις Μαρίες και το μεσημέρι όλοι φάγαμε ένα απ' τα καλύτερα φαγητά. Περνώντας η γιορτή της Παναγίας, καταλαβαίνουμε όλοι, ότι η περίοδος του καλοκαιριού για το χωριό, τελείωσε και ότι μετά της Παναγίας οι περισσότεροι από εμάς θα φύγουμε μαζί με τα παιδιά, γιατί σε λίγο θα ανοίξουν τα σχολεία.

Αυτό μας κακοφαίνεται πολύ γιατί θα χωρίσουμε, δεν ξέρουμε αν θα ξανασυναντηθούμε, που πως και πότε. Θέλουμε να χαρούμε όσο μπορούμε περισσότερο και καλύτερα αυτό το καλοκαιρινό αντάμωμα εδώ στο χωριό.

Το βράδυ της Παναγίας και χωρίς καμιά προειδοποίηση μια-δυο νοκοκυρές βγάζουν στην πλατεία μεζέ και τσίπουρο. Αυτό ήταν αρκετό για να μαζευτούμε όλοι εκεί, κουβεντιάζοντας και κουτσοπίνοντας ευχάριστα, δε μας κάνει όρεξη να πάμε σπίτια μας κι έτσι μας βρίσκουν περασμένα μεσάνυχτα. Το ίδιο κάνουν και τα παιδιά. Είναι μαζωμένα, τραγουδούν φωνάζουν, χαίρονται. Ξέρουν ότι σε λίγες μέρες θα τελειώσει το όνειρο της συνάντησης στο χωριό, όνειρο που το πλάθαν όλη τη σχολική περίοδο, περιμένοντας πότε θα συναντηθούν το καλοκαίρι στο χωριό. Τηλεφωνούν στις φιλενάδες και στους φίλους και τους μιλούν για τη ζωή τους εδώ.

Η φαντασία για κείνους που δεν μπόρεσαν να ρθουν στο χωριό είναι μεγάλη. Εμείς που βρισκόμαστε στο χωριό, προαισθανόμαστε το κενό που θα μας δημιουργήσει ο αυριανός χωρισμός, γιαυτό κάθε

βράδυ κάνουμε, τι κάνουμε, αλλά φροντίζουμε να ανταμώνουμε στο καφενείο. Δε θέλουμε να χωρίσουμε χωρίς να αποχαιρετηθούμε. Αποκορύφωμα της αποχαιρετιστήριας συνάντησης ήταν ένα μνημόσυνο που έγινε την Κυριακή 20 Αυγούστου. Τα παιδιά μας έκαναν τραπέζι στη μνήμη του πατέρα τους στην πλατεία του χωριού. Ήταν ευκαιρία να εκδηλώσουμε για μια ακόμα φορά τη συμμετοχή μας στη λύπη συγχωριανών μας, εκδηλώνοντας έτσι την αγάπη που είναι ανάγκη να υπάρχει μεταξύ μας.

Είναι ανάγκη να πω ότι στις χαρές και στις λύπες όλου του χωριού, μόνον μια οικογένεια δεν παίρνει μέρος. Με γειά τους και χαρά του.

Εγώ ξέρω, ότι οι άνθρωποι ζουν με τους ανθρώπους. Ο άνθρωπος θα σου πει καλημέρα, ο άνθρωπος θα σου δώσει ένα ποτήρι νερό αν το φέρει η ανάγκη.

Εκτιμώντας το φετεινό καλοκαίρι, όλα πήγαν καλά. Πρωτ' απ' όλα τα καρποφόρα δέντρα είχαν καρπούς. Φέτος ο τσέλιγκας μας έφερε πολύ γάλα και δεν ξέρω, όταν είχαμε δικά μας γιδοπρόβατα, αν τρώγαμε τόσο γάλα. Σύμφωνα με το λογαριασμό που κράτησα, φέτος φάγαμε 1.000 λίτρα γάλα το μήνα. Ας είμαστε καλά να βγάλουμε τα τσίπουρα με το καλό, καλό Χειμώνα να περάσουμε και να ξανασυναντηθούμε του χρόνου το καλοκαίρι στον πλάτωνα από κάτω και στο κιόσκι που θα κάνει ο σύλλογός μας στη ράχη στην Αγία Παρασκευή.

Με πολύ αγάπη
Οξυά, Αύγουστος 2000
Θανάσης Πορφύρης

Υ.Γ. Εκείνο που επέδρασε φέτος αρνητικά σε όλο το χωριό, ήταν ο θάνατος του Θανάση Ζούκη. Τον έχουμε βάλει βαθιά μας στην καρδιά μας.

S.O.S. για δυο Μνημεία

Επιστρέφοντας από τα Κανάλια της Άρτας όπου έγινε η 11η συνάντηση των Ορειβ. Συλλόγων Δυτ. Ελλάδας και Ηπείρου, σταματήσαμε για λίγο στην Πλάκα να θαυμάσουμε το ιστορικό πέτρινο γεφύρι.

Είναι πασίγνωστο αυτό το καλλιτεχνικό δημιούργημα των λαϊκών μαστόρων, το οποίο μαζί με το περίφημο γεφύρι της Κόνιτσας επί του Αώου καθώς και πολλά άλλα παρόμοια, αποτελούν το καύχημα της λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Νιώθεις θαυμασμό για την άρτια κατασκευή αυτών των έργων και δέος όταν περπατάς πάνω στον πανύψηλο θόλο τους.

Συλλογιέσαι τις τιπάνιες προσπάθειες των κατασκευαστών με τα μέσα των παλιότερων εποχών και τη χρησιμότητα αυτών των έργων στην επικοινωνία των ανθρώπων.

Νιώθεις την ανάγκη να εκφράσεις νοερά την ευγνωμοσύνη σου σ' αυτούς που χρηματοδότησαν και σ' αυτούς που κατασκεύασαν με τον ιδρώτα τους αυτά τα έργα.

Με τις παραπάνω σκέψεις ανεβήκαμε στο θαυμαστό γεφύρι της Πλάκας και απολαύσαμε από κει ψηλά το άγριο τοπίο του Άραχθου.

Η διαπίστωση, καθώς κάναμε τα πρώτα βήματα, ότι το γεφύρι διατηρείται σε καλή κατάσταση, διαψεύστηκε μόλις φτάσαμε στην κορυφή του θόλου.

Ένα μέρος του προστατευτικού πεζουλιού (1 έως 1 1/2 μέτρο) έχει κατεδαφιστεί από τη δεξιά πλευρά και υπάρχει κίνδυνος να πέσει κάποιος από τους επισκέπτες στο

Μέλη του Ορειβατικού Συλλόγου Κόνιτσας στην Γέφυρα της Πλάκας.

ποτάμι, αλλά και λίγο-λίγο να χαλάσει και ο υπόλοιπος τοίχος.

Και το παρακείμενο οίκημα στο οποίο έγινε η γνωστή "συμφωνία της Πλάκας" μεταξύ των Αντιστασιακών Οργανώσεων ΕΛΑΣ-ΕΔΕΣ-ΕΚΚΑ στην κατοχή δεν βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Αν δεν ενδιαφερθεί κάποια Υπηρεσία να το συντηρήσει, σύντομα θα καταρρεύσει.

Είναι κρίμα, τέτοια ιστορικά μνημεία, να εγκαταλείπονται στο έλεος του χρόνου και των καιρικών συνθηκών.

Απευθύνουμε έκκληση στην 6η Εφορεία Νεωτ. Μνημείων, γνωρίζοντας την ευαισθησία του επιστημονικού προσωπικού της, να επιδείξει άμεσα το ενδιαφέρον για τη συντήρηση των προαναφερομένων μνημείων, γιατί σε λίγο θα είναι πολύ αργά.

Παρακαλούμε και τους Συλλόγους της περιοχής καθώς και την Αυτοδιοίκηση να ενεργήσουν ανάλογα.

Από τους προγόνους μας κληρονομήσαμε θαυμαστά έργα. Έχουμε χρέος να τα παραδώσουμε σώα στις επερχόμενες γενιές.

Σωτ. Τουφίδης

(Πρόεδρος του Ορειβ. Συλλόγου Κόνιτσας)

ΛΙΓΑ, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟ ΒΑΝΔΕΡΑ

Στο τεύχος 90, Γενάρης-Φλεβάρης 2000, και στις σελίδες 3-9 του περιοδικού "Κόνιτσα" διάβασα όλα όσα αναφέρονται στην πολύ ενδιαφέρουσα τιμητική εκδήλωση για το γιατρό κ. Δημήτριο Βανδέρα, που έγινε με πρωτοβουλία της Ιεράς Μητρόπολης Κόνιτσας στην αίθουσα του Δημαρχείου της στις 19-1-2000.

Η ομιλία του κ. Βασιλείου Μάτσια, Δ/ντή του Κέντρου παιδικής μέριμνας ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακή, γιατί σ' αυτήν παρουσιάστηκε με πλούσιο συναισθηματικό τόνο και δυναμική περιγραφή η προσωπικότητα και το έργο του γιατρού Δημητρίου Βανδέρα στο πολυπληθές ακροατήριο που την παρακολούθησε.

Με το περιεχόμενο και τη μορφή της ομιλίας του ο ομιλητής αέδωσε ακέραια την πραγματικότητα σχετικά με τις αρετές και την ποιότητα του έργου του γιατρού. Εξάλλου κάθε έπαινος και κάθε τιμητικός χαρακτηρισμός στην προκειμένη περίπτωση δεν ήταν δυνατό να υπερβαίνει την εικόνα που παρουσιάζουν τα πραγματικά γεγονότα και τα κίνητρα που τα διαμορφώνουν. Ο γιατρός Δημήτριος Βανδέρας ήταν απόλυτα ταυτισμένος με την αποστολή του. Όλες οι ενέργειες του κατευθύνονταν από το επιστημονικό και το ανθρωπιστικό του χρέος, από την ευγένεια και την ανωτερότητα της ψυχής του, από το πάθος της ανιδεοτελούς προσφοράς προς την κοινωνία που υπηρετούσε.

Όπως επιτυχημένα τον παρουσιάζει ο ομιλητής, όλη τη ζωή του την αφιέρωσε στην ανακούφιση και θεραπεία του ανθρώπινου πόνου, στη βοήθεια και συμπαράσταση προς το συνάνθρωπο.

Ήταν ο ακάματος εργάτης του καλού, αυτός που ένιωθε ικανοποιημένος, γιατί είχε ταχθεί να ασκεί όχι ένα συνηθισμένο έργο, αλλά ένα ανώτερο κοινωνικό λειτουργήμα.

Κι ακόμα, είχε γίνει δέκτης προσωπικών και οικογενειακών προβλημάτων ανθρώπων του περιβάλλοντός του.

Η σχετική εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε στην Κόνιτσα για το πρόσωπό του, αποτελούσε οφειλόμενο χρέος προς αυτόν της κοινωνίας που υπηρετούσε και αξίζουν τον έπαινο όσοι συνετέλεσαν στην οργάνωση και την πραγματοποίησή της.

Μ' αυτή τη μικρή αναφορά μου στο πρόσωπο του γιατρού Δημητρίου Βανδέρα επιθυμώ κι εγώ να εκφράσω τα αισθήματα της φιλίας και της εκτιμήσεώς μου προς αυτό το έργο του. Στο χρονικό διάστημα 1964-1971, που έμεινα μόνιμα στην Κόνιτσα με την ιδιότητά μου ως δάσκαλος στο Γ' Δημοτικό Σχολείο της Κόνιτσας, γνώρισα πολύ καλά τον άνθρωπο και το γιατρό Βανδέρα, ο οποίος είναι τέκνο της Αρίστης Ζαγορίου, όπου ανατράφηκε, μεγάλωσε, απόκτησε τις παιδικές και εφηβικές εμπειρίες και εκεί στο χωριό του έλαβε τη βασική παιδεία.

Δεν ξεχνώ την ιατρική του φροντίδα σε περιπτώσεις ασθένειας προσώπων της οικογένειάς μου, όπου δεν υπολόγιζε την κόπωση, ούτε την ακαταλληλότητα του χρόνου, στον οποίο θα έπρεπε να προσφέρει τις υπηρεσίες του.

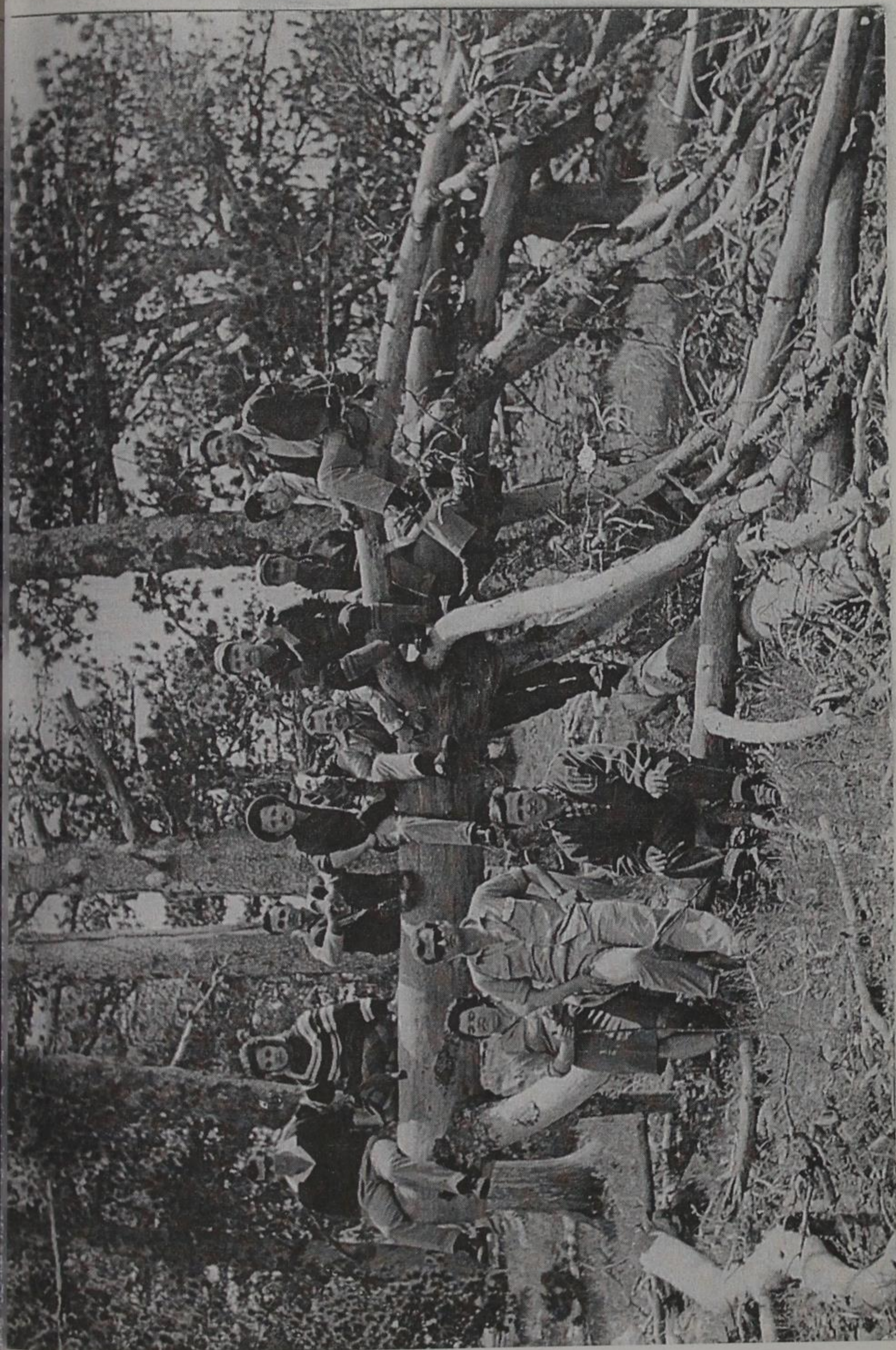
Οι συνθήκες, κατά τις οποίες έπρεπε να ενεργήσει, όποιες και να ήταν, δεν τον εμπόδισαν να κάνει στο ακέραιο το καθήκον του.

Οδηγός στις ενέργειές του ήταν αποκλειστικά το χρέος της προσφοράς προς το κοινωνικό σύνολο.

Με την ευκαιρία αυτή εύχομαι στο γιατρό Βανδέρα να είναι υγιής και από το αξιόλογο κοινωνικό έργο που επιτέλεσε στη μακρά πορεία της υπηρεσιακής του ζωής να αντλεί ψυχικές δυνάμεις και να εξακολουθεί και τώρα να είναι επωφελής.

Χρήστος Δούσμπης

Ομάδα στην Κόρινθα, 37 χρόνια μετά το Ροϊδοβούγι πουιν

Αυτές οι εμπειρίες έχουν τρομερή επίδραση στην ψυχική ισορροπία των παιδιών και στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους.

Η αύξηση των δυστυχημάτων (αυτοκινητιστικών και άλλων) συνδέεται με τον αλκοολισμό, γιατί το αλκοόλ επιδρά στην ισορροπία του σώματος, στο συντονισμό των κινήσεων και στη διαύγεια των εξωτε-

ρικών εντυπώσεων. Σύμφωνα με τα δεδομένα του κεντρικού Ινστιτούτου Τραυματολογίας και Ορθοπεδικής, στη Μόσχα, γύρω στο 20% των καθημερινών δυστυχημάτων και το 46% των τροχαίων ατυχημάτων οφείλονται στον αλκοολισμό. Η αλκοόλ γίνεται αιτία μεγάλων καταστροφών και ατυχημάτων.

**Στον απόηχο της συνάντησης
Ηπειρωτών Λογοτεχνών στην Κόνιτσα**

Μετά το σχόλασμα μιας ολόκληρης εβδομάδας, αφιερωμένης στους Ηπειρώτες Λογοτέχνες, εύλογα γεννιούνται μερικά ερωτηματικά.

Από όλη την Ήπειρο μόνον οι δέκα έξι δεν έχω λόγους να αμφιβάλλω - ήταν καταξιωμένοι; Μήπως δεν υπήρχαν άλλοι στο Νομό μας; ή μήπως δεν υπήρχαν άλλοι στην επαρχία μας που έχουν κάποια αξιόλογη συγγραφική δράση;

Μήπως έπρεπε να λάβει μέρος και η συντακτική επιτροπή του περιοδικού Κόνιτσα, η οποία παρ' όλες τις διαφωνίες μου για τις δημοσιεύσεις άρθρων - κοπιάζει για να φτάσει το περιοδικό σ' όλους τους απανταχού Κονιτσιώτες;

Και κάτι ακόμη. Μήπως έπρεπε τα καθημερινά και πολυδάπανα γεύματα και δείπνα μιας εβδομάδας να περιοριστούν σ' ένα διήμερο ώστε να γνωριστούν με τις τοπικές Κοινωνίες για να έχουν μελλοντική επικοινωνία και συνεργασία.

Απλά, λέω Μήπως;

*Ε. Ευαγγελίδης
Κόνιτσα*

**Το Πανηγύρι του Μοναστηριού
Κόνιτσας στις 6/8/2000**

Με μεγάλη επιτυχία έγινε κι εφέτος το παραδοσιακό πανηγυρι του χωριού μας. Το τίμησαν και φέτος με την παρουσία τους, πολλοί ξενιτεμένοι χωριανοί καθώς και πολλοί φίλοι μας.

Έμειναν όλοι πολύ ευχαριστημένοι και υποσχέθηκαν ότι θα είναι παρόντες και στο επόμενο.

Το συγκρότημα του Μιχ. Πανουσάκου διασκέδασε όλο τον κόσμο με την παραδοσιακή μουσική της περιοχής μας.

Θα χαρούμε να το απολαύσετε ακόμη περισσότεροι του χρόνου.

*Για το περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ"
Ένας χωριανός*

****

ΣΧΟΛΙΑ

Φωτιές, φωτιές, φωτιές...

Το φεινό καλοκαίρι ήταν καταστροφικό για τα δάση μας. Χιλιάδες στρέμματα δασών καταστράφικαν σ' όλη τη χώρα και στη δική μας περιοχή είχαμε τα ίδια. Αν πάμε έτσι κάθε χρόνο, σε λίγο διάστημα θα γίνει η χώρα μας Σαχάρα. Νομίζουμε ότι για την προστασία των δασών μας πρέπει, εκτός των επίγειων και εναέριων μέσων πυρόσβεσης, να ρίξει η πολιτεία το βάρος στην πρόληψη.

Μια πυρκαγιά προλαβαίνεται πιο εύκολα στην αρχή παρά όταν επεκταθεί. Αν λοιπόν, δημιουργηθεί ένα δίκτυο παρατηρητών σ' όλη την χώρα το τρίμηνο Ιουνίου-Αυγούστου από πυροσβετική Υπηρεσία, Δασαρχεία, εθελοντές πολίτες και Στρατό θα μπορούν τα μέσα πυρόσβεσης εν τη γενέσει να παρεμβαίνουν για το σβήσιμο κάθε φωτιάς.

• **Παραπονιούνται** κάποιοι κτηνοτρόφοι για ζημιές που τους κάνουν οι διερχόμενοι λαθρομετανάστες στις πλαγιές της Γκαμήλας. Τέλος πάντων που φυλάνε αυτοί οι μεθοριακοί φρουροί; Είναι δύσκολο να παραμονεύουν σε κάποια μονοπάτια που οδηγούν προς τα βουνά; Πάντως στην εθνική οδό που φυλάνε, αποκλείεται να πέσουν πάνω τους οι Αλβανοί...

• **Τα πλατάνια** της Αγοράς διψούν.

Αυτό δείχνουν τα κίτρινα φύλλα που πέφτουν από τα δέντρα. Η ασφαλτος που τα αγκαλιάζει ασφυκτικά δεν αφήνει ούτε το νερό της βροχής να τα δροσίσει. Νομίζουμε ότι πρέπει το συντομότερο ο Δήμος να βάλει μερικούς εργάτες να ανοίξουν ένα καντάκι γύρω από τους κορμούς και να χτιστούν χαμηλά πεζούλια που θα κρατούν το νερό. Εννοείται ότι σε κάθε πλάτανο

πρέπει να βάλουμε από μια βρύση να ποτίζονται τα δέντρα.

Αν δεν γίνουν αυτά φοβούμαστε πως σύντομα θα στεγνώσουν.

• **Συνάντηση Ηπειρωτών Λογοτεχνών** (Όπως γράφουμε σε άλλη σελίδα) έγινε για μια εβδομάδα στην Κόνιτσα.

Δεν έχουμε λόγους ν' αμφισβητήσουμε το έργο ή το τάλαντο των συμμετασχόντων, αλλά μας προκαλεί απορία ο μικρός αριθμός των καλεσμένων. Πιστεύουμε ότι η Ήπειρος έχει περισσότερους λογοτέχνες κι άξιους πνευματικούς δημιουργούς και δεν καταλαβαίνουμε με ποιά κριτήρια έγινε η επιλογή από τους οργανωτές ενός τόσο μικρού αριθμού λογοτεχνών.

• **43 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ** δραχμές κόστισε ο ανδριάντας του μακαριστού επισκόπου Σεβαστιανού, όπως ακούσαμε από τον επίσκοπο κ. Ανδρέα. Ίσως ο ίδιος ο τιμώμενος Επίσκοπος, αν ζούσε, να μη συμφωνούσε με μια τόσο μεγάλη δαπάνη. Μπορεί να προτιμούσε μια προτομή στο μέγεθος της προτομής του οικουμενικού Πατριάρχη Αθηναγόρα που στήθηκε στη Μητρόπολη. Βέβαια εμάς δε μας πέφτει λόγος γιατί "αυτοί που έχουν τα γένηια έχουν και τα χτένια..."

• **ΜΠΡΑΒΟ ΣΤΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ**

Όπως αναδημοσιεύουμε από την "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" σε άλλη σελίδα, οι κατοκούντες από την άλλη πλευρά του Γράμμου φτιάχνουν το "πάρκο Συμφιλίωσης" κάνοντας πράξη το ομόφωνο ψήφισμα της Βουλής για την Εθνική συμφιλίωση. Άλλοι από τούτη την πλευρά του Γράμμου εξακολουθούν να αναμοχλεύουν τις μελανές πλευρές της Νεοελληνικής ιστορίας μας με πνεύμα και φρασεολογία που επικρατούσε εδώ και μισό αιώνα.

Από τη μια μεριά διατυμπανίζουμε ότι

“βάλλεται ο ελληνισμός” από παντού κι από την άλλη, αντί να κάνουμε πράξη το “αγαπάτε αλλήλους”, κηρύττουμε το “βάλλετε αλλήλους”.

Ευτυχώς που υπάρχουν και οι Μακεδόνες και η πλειονότητα των ελλήνων που δεν συμφωνούν με τους “αναμοχλευτές”.

• **ΦΕΥΓΕΙ Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ**, τέλειωσαν και τα πανηγύρια και οι Ημερίδες.

Τέρμα στα φαγοπότια. Καλό φθινόπωρο και όρεξη για του χρόνου.

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Άβροχος και με πολλή ζέση μας εγκατέλειψε ο Μάνης, αλλά και ο Ιούνης ήρθε με πολύ υψηλές θερμοκρασίες που πέρασαν τους 40.

• Στις 5/7 η χορωδία του Πνευμ. Κέντρου Κόνιτσας καλεσμένη από το Δήμο Πασαρώνος τραγούδησε στο Μπισδούνι. Τα παραδοσιακά τραγούδια συγκίνησαν το ακροατήριο που καταχειροκρότησε τους τραγουδιστές.

Ήταν μια πάρα πολύ καλή παρουσία και οι συντελεστές της είναι άξιοι συγχαρητηρίων. Μετά την εκδήλωση η αντιδήμαρχος κ. Μπλέτσα παρέθεσε δείπνο στους χορωδούς σε ταβέρνα όπου με το συγκρότημα του Θανάση Χριστόπουλου χόρεψαν με κέφι ως τα μεσάνυχτα.

• Στις 8/7 οι Διστρατιώτες απόλαυσαν ένα θαυμάσιο θέαμα. Χορευτικό από τη Λευκορωσία παρουσίασε ένα πλούσιο πρόγραμμα και ενθουσίασε τους κατοίκους. Το μόνο άσχημο ήταν με το πρόβλημα του λεωφορείου που δυσκολεύτηκε να φτάσει στο Δίστρατο. Έχουμε ξαναγράψει κι άλλες φορές ότι αν θέλουμε να ζωντανέψουν τα χωριά μας με την προσέλευση επισκεπτών, πρέπει να ασφαλοστρώσου-

με τους δρόμους και να διαπλατύνουμε τα στενοσόκακα των χωριών. Έτσι που είναι σήμερα οι δρόμοι δεν διευκολύνουν καθόλου την κίνηση των λεωφορείων και των Ι.Χ.

• Φωτιά που ξεκίνησε από το πανέμορφο δάσος της Λάιστας μεταδόθηκε με τον ισχυρό άνεμο στην απέναντι όχθη του Αώου και κατάκαψε δάση των Αρμάτων και Διστρατού ως τη Σαμαρίνα.

Κάηκαν επίσης πολλά στρέμματα δάσους στα χωριά Ελεύθερο και Παλιοσέλι. Ζημιές υπήρξαν από πυρκαγιά και στην περιοχή Αγ. Βαρβάρας.

Με τις προσπάθειες των Πυροσβεστών στρατιωτών, κατοίκων και αεροπλάνων μαζί με την ευεργετική βροχή που έπεσε το Σάββατο 15/7, σβήστηκαν επιτέλους οι καταστρεπτικές φωτιές.

Οι ζημιές στη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής μας είναι πολύ μεγάλες.

• Το χωριό της μητέρας του Ασημοχώρι επισκέφτηκε ο Υπουργός Εθν. Άμυνας κ. Άκης Τζοχατζόπουλος.

• Στην ετήσια συγκέντρωση Ορειβατών που έγινε στον Όλυμπο τον Ορειβ. Σύλλογο Κόνιτσας αντιπροσώπευσαν τα μέλη του Ι. Λαζογιάννης και Ευαγγελίδης.

• Ομάδα του Ορειβ. Συλλόγου Κόνιτσας διέσχισε το Φαράγγι του Αώου στις 13/8 από Τρόχαλα Ελευθέρου μέχρι την πέτρινη γέφυρα.

• Στα πλαίσια της 2ης Διεθνούς Συνάντησης πολυφωνικού τραγουδιού την 1η Αυγούστου τραγούδησαν στο πέτρινο Γεφύρι του Αώου τα πολυφωνικά των Χτισμάτων, της Χειμάρρας και το Βλαχόφωνο από το Αντόν Πότσι της Αλβανίας. Αρκετός κόσμος χάρηκε και χειροκρότησε τους τραγουδιστές μπροστά από το ιστορικό γεφύρι του Αώου που φάνταζε μεγαλόπρεπο στην είσοδο της καράδρας καθώς το φώτιζαν οι προβολείς.

• Στη 2/8 το θέατρο σκιών του Κ. Καμα-

ιάρη έδωσε παράσταση στο χώρο του Γυνασίου και συνέχισε με παραστάσεις στο λάζι 3/8, στο Πληκάτι 4/8, στο Δίστρατο τις 5/8, στον Πύργο στις 6/8 και στην Ιλαγιά στις 7/8.

- Μεγάλη κίνηση από πεζούς και οχήματα παρατηρήθηκε στην Αγορά της Κόνιτσας τις παραμονές του 15αύγουστου. Και τα χωριά είχαμε πολλούς επισκέπτες που φησαν για λίγο το θόρυβο της πόλης για να αναπνεύσουν έστω και για λίγες μέρες το καθαρό αέρα της γενέθλιας γης.

- Κοσμοσυρροή είχε και το πανηγύρι στην Παναγία (Α. Κόνιτσα) με δύο ζυγίες οργανοπαικτών, όπου οι προσκυνητές δεν παρέλειψαν να χορέψουν ως το μεσημέρι.

- Με επιτυχία πραγματοποιήθηκαν και στα άλλα χωριά της περιοχής τα πανηγύρια με τη συμμετοχή αρκετού κόσμου.

- Στις 23/8, παραμονή της εορτής του Αγ. Κοσμά έγινε η καθιερωμένη λιτανεία από τον ομώνυμο Ναό ως την Κεντρ. Πλατεία της Κόνιτσας με συμμετοχή επικόπων, ιερέων και πλήθους κόσμου που άμψαν τη μνήμη του Εθναπόστολου. Στις 24/8 μετά τη λειτουργία έγιναν στο προαύλιο του Ναού τ' αποκαλυπτήρια ανδριάντα του εκλιπόντος επισκόπου Σεβαστιανού.

Στις εκδηλώσεις παρέστησαν και οι επισκοποι: Κυθήρων κ. Κύριλλος, Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Ευστάθιος, Σερρών και Νιγρίτας κ. Μάξιμος, Ξάνθης και Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων, Καστοριάς κ. Σεραφείμ.

- Ο Αλέξανδρος Νικολόπουλος ο οποίος πήρε το χρυσό μετάλλιο στον Εύαθλο έλαβε μέρος στο παγκόσμιο πρωτάθλημα εφήβων καγιάκ στη Μπρατισλάβα καθώς και στους αγώνες που έγιναν στον Εύηνο.

- Το έργο του Ψαθά "Φωνάζει ο κλέφτης" παρουσίασε στην Κόνιτσα το Σάββατο 26/8 το ΔΗ.ΠΕ.ΘΙ.

- Με την φεινή παρατεταμένη ξηρασία είχαμε στην περιοχή μας τις περισσότερες

και καταστρεπικότερες πυρκαγιές. Ωραιότατα δάση της Λάκκας Αώου έγιναν παρανάλωμα της φωτιάς και θα περάσουν πολλές δεκαετίες για να βρει η φύση την ισορροπία της.

Στον γειτονικό Πωγώνι η καταστροφές ήταν μεγαλύτερες. Εκτός από τα δάση η φωτιά με τον δυνατό αέρα κατέκαψε πολλά σπίτια, ζώα και ανθρώπους.

- Την τελευταία μέρα του Αυγούστου άλλη φωτιά άναψε στην επριοχή του Ελευθέρου και σβήστηκε μετά από τις προσπάθειες των πυροσβεστών και των ελικοπτερωτών.

- Δυστυχώς και ο Αύγουστος μας εγκατέλειψε χωρίς βροχή, με πολύ υψηλές θερμοκρασίες και μεγάλη ξηρασία.

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Μαστοροχωρίων κατά την τακτική του συνεδρίαση της 31ης Αυγούστου 2000 και ύστερα από τα θλιβερά αγγέλματα των θανάτων πρώην στελεχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Χριστόφορου Γκόσιου του Αλεξάνδρου που διετέλεσε για 35 χρόνια γραμματέας της τέως Κοινότητας Καστανέας και του Αθανασίου Κιόχου του Χαραλάμπους που διετέλεσε Αντιπρόεδρος της τ. Κοινότητας Πυρσόγιαννης.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Να εκφράσει τα θερμά και ειλικρινά συλλυπητήρια στις οικογένειές τους.

2. Να παραστούν εκπρόσωποι του Δήμου στα μνημόσυνα

3. Να δημοσιευθεί το παρόν ψήφισμα στα περιοδικά τοπικά έντυπα "Κόνιτσα", "Ασημοχωρίτικα" και "Εκ Χιονιάδων" και στην Εφημερίδα της Τοπικής Αυτ/σης "Δημοτικός και Κοινοτικός Τύπος".

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

Στις 30/7 ο Κώστας και η Ελένη Κίτσιου στην Κόνιτσα απόκτησαν κοριτσάκι.

- Στις 10/8 ο Αναστάσιος και η Αικατερίνη Στέφου απόκτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα.

- Στις 18/8 ο Γρηγόρης και η Δήμητρα Ζάρρου στην Ηγουμενίτσα απόκτησαν κοριτσάκι.

- Ο Γιώργος και η Μαρία Κουφάλα απόκτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα, στις 21/8/2000.

- Ο Παναγιώτης και η Αρσινόη Ρόμπολου απόκτησαν στην Κόνιτσα κοριτσάκι στις 23/8.

- Ο Γιάννης και η Αλίκη Κορτσινόγλου στην Κόνιτσα απόκτησαν στις 22/8 αγοράκι.

Βαπτίσεις:

Στις 25/6 ο Κώστας και η Αντωνία Φασούλη βάφτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους. Όνομα Χριστόδουλος.

- Στη Δροσοπηγή ο Ορέστης και η Κατερίνα Σιούτη βάφτισαν το δεύτερο αγοράκι τους στις 8/7. Όνομα Μιχαήλ.

- Στις 9/7 ο Αθανάσιος Πρόκος και η Άννα Ελευθεριάδου βάφτισαν στη Μολυβδοσκεπάστη το κοριτσάκι τους. Όνομα Αθανασία - Ευδοκία.

- Στις 15/7 ο Νικόλαος Κορέτσης και η σύζυγός του Μαρία βάφτισαν στο Λεσκοβίκι (Αλβανία) το Μιχάλη Κορέτση. Την άλλη μέρα στεφάνωσαν το Μιχάλη Κορέτση και τη Δήμητρα και μετά βάφτισαν και το γιό τους με το όνομα Γεώργιος.

- Ο Χρήστος και η Μαρία Γκέλη βάφτισαν στην Κόνιτσα στις 15/7 την κορούλα τους. Όνομα Αικατερίνη.

- Στις 30/7 ο Σπύρος και η Μάχη Παπαχαρίση βάφτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους. Όνομα Θωμάς.

- Ο Χαράλαμπος και η Ευαγγελία Ζδράβου βάφτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους στις 20/8. Όνομα Σπυρίδων.

- Στις 15/7 βάφτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους, ο Σπύρος και η Μαρία Γαϊτανίδη. Όνομα Ορφέας.

- Στις 30/7 ο Θωμάς Μήτσιος και η Ελένη Καραγιάννη βάφτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους. Όνομα Νεκτάριος.

- Ο Μιλτιάδης και η Μερόπη Βλάχου βάφτισαν στην Κόνιτσα στις 30/7 το αγοράκι τους. Όνομα Λουκάς.

- Στην Κόνιτσα ο Κώστας και η Ελευθερία Λάππα βάφτισαν στις 23/7 το αγοράκι τους. Όνομα Κωνσταντίνος.

- Ο Δημήτριος και η Βασιλική Σκούπρα βάφτισαν το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα Βασίλειος.

Αρραβώνες:

Στην Ηλιόρραχη έγιναν στις 3/6 οι αρραβώνες του Βασίλη Ι. Σπανού και της Σταυρούλας Παπανικολάου.

Γάμοι:

Στις 2/7 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Γρηγόρη Βλάχου και της Μάρθας Χήρα.

- Στις 19/7 έγιναν οι γάμοι του Δημοσθένη Ζιώγα και της Μαρίας Φίντζου στα Γιάννενα.

- Στις 22/7 στην Κόνιτσα έγιναν οι γάμοι του Λεωνίδα Βόσιου και της Κατερίνας Μωυσίδου.

- Στις 29/7 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Γιάννη Κυριτζόγλου και της Χριστίνας Τzáλλα.

Θάνατοι:

Στις 29/7 πέθανε στον Νικάνορα ο Αναστάσιος Μιχόπουλος ετών 69.

- Στις 30/7 πέθανε στην Αθήνα ο Σπύρος Γαλάνης από το Κεράσοβο σε ηλικία 86 ετών.

- Την 1/8 πέθανε στο Μαρκόπουλο, ο ιλτιάδης Βλάχος ετών 86.
- Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό της Κεράσοβο στις 2/8 η Δέσπω Ουρίτση ετών 88.
- Στην Καστάνιανη πέθανε στις 2/8 ο ριστόφορος Γκόσιος 73 ετών.
- Στην Καστάνιανη πέθανε ο Γεώργιος Πακούρας ετών 75 στις 4/8.
- Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό του στις 11/8 ο Γεώργιος Βάρος ετών 88.
- Στην Αθήνα ήθελε σε ηλικία 96 ετών Αγγελική Νικολαΐδη από το Γανναδιό, τις 2/8.
- Στις 8/8 πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό του Χιονιάδες ο Αθαύσιος Δημητριάδης ετών 88.
- Ο Μιχάλης Ζώτος από τη Δροσοπηγή, ετών 86, πέθανε στο Κορωπί στις 9/8.
- Πέθανε στην Αθήνα στις 4/7 η Θεοαΐτσα Ραπακούσιου από την Αγ. Βαρβάρα ετών 88.
- Στην Πυξαριά πέθανε στις 9/7 ο Κων/νος Βλάχος ετών 55.
- Στα Γιάννινα πέθανε στις 10/7 ο Λάμπρος Λιακόπουλος από την Πουρνιά, ετών 98.
- Στις 10/7 πέθανε η Ευθυμία Σανοβίου σε ηλικία 85 ετών.
- Στις 17/7 πέθανε στην Κόνιτσα ο Βασίλης Μακάριος ετών 87.
- Στο Ελεύθερο πέθανε η Γλυκερία Βόσιου ετών 87 στις 3/8.
- Στις 10/8 πέθανε στο Κεράσοβο ο Γεώργιος Βόσιος ετών 86.
- Στην Αγ. Βαρβάρα πέθανε ο Παναγιώτης Βάσσος ετών 75 στις 19/8.
- Στις 21/8 πέθανε στην Κόνιτσα η Μαρία Δημητρίου ετών 82.
- Στην Αειτόπερα πέθανε στις 23/8 ο Γεώργιος Κολόκας, ετών 87.
- Στον Αμάραντο πέθανε η Σοφία Κούκη ετών 79 στις 28/8.

- Στις 26/8 πέθανε στην Αθήνα σε ηλικία 78 ετών ο Κώστας Γκότζος.
- Στο Μάζι πέθανε στις 28/8 η Κατερίνα Τσάγκα ετών 82.
- Στην Πυρσόγιαννη πέθανε στις 27/8 ο Θανάσης Κιόχος ετών 72.
- Στις 30/8 πέθανε στην Αθήνα ο Αριστείδης Νάτσης 77 ετών.
- Στη μνήμη του Μωυσή Μωυσίδη που πέθανε στις 28/10/95 και φέτος έγινε η εκταφή του και το καθιερωμένο μνημόσυνο, τα παιδιά και τα εγγόνια του προσφέρουν στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" 10.000 δρχ.

- Στις 2 Μαΐου έκλεισαν 5 χρόνια από το θάνατο της αγαπημένης μου μητέρας Καλλιόπης. Έμεινε χήρα στα 33 χρόνια και αγωνίστηκε σκληρά να με μεγαλώσει από τριών χρονών με τις πατροπαράδοτες οικογενειακές αρχές.

Στη μνήμη της προσφέρω 5.000 δρχ. στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" και τους στίχους του ποιητή:

*"Μάνα κράζει το παιδάκι
Μάνα νιός και Μάνα γέρος
Μάνα ακούς σε κάθε μέρος
Αχ, τι όνομα γλυκό!"*

Ερμηνεία Ζδράβου

- Με τη συμπλήρωση ενός χρόνου από το θάνατο του προσφιλούς και αξέχαστου

συζύγου και πατέρας μας, Απόστολου Αθανασόπουλου, που αναπαύεται στη γενέτειρά του Οξυά Μαστοροχωρίων, η οικογένειά του προσφέρει στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 20.000 δρχ. στη μνήμη του.

• Εις μνήμην της μητέρας και γιαγιάς μας Ανδρομάχης Μησιακούλη από Καστανέα Κονίτσας που πέθανε στην Κόνιτσα την 12-7-200 και κηδεύθηκε την επομένη στην γενέτειρά της Καστανέα η κόρη της Βασιλική ο γαμπρός της Γεώργιος και τα

εγγόνια της Βασίλειος και Χαράλαμπος Αθανασόπουλος προσφέρουν στο περιοδικό μας 10.000 δρχ.

• Πέθανε στην Αθήνα στις 5/7 ο Βασίλειος Οικονόμου 75 ετών, εκλεκτός φίλος και πατριώτης από την Αγ. Βαρβάρα Κονίτσας. Συλλυπητήρια στους οικείους του από την οικογένεια Στεφ. Νάκου.

Μνήμη Βασιλείου Ν. Μακαρίου

Στις 17 Ιούλη του 2000 έφυγε για πάντα από κοντά μας ο πολυαγαπημένος σύζυγος, πατέρας και παππούς και ένας από τους τελευταίους παλαιμάχους αγωνιστές της Εαμικής Εθνικής Αντίστασης, Βασίλης Ν. Μακάριος.

Η ζωή του δύσκολη, χαρακτηριζόταν σε όλη τη διαδρομή της, από συνέπεια στις ιδέες και τη δουλειά του, απaráμιλλη εργατικότητα, αγάπη και φροντίδα, για τ' αγαπημένα του πρόσωπα και πίστη σ' ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά και τον τόπο του. Ζώντας έτσι παρέδωσε ήρεμος τη σκυτάλη στις επόμενες γενιές και μας αποχαιρέτησε ορθός, καμαρωτός, περήφανος, σχεδόν χαμογελαστός, περνώντας στην άλλη διάσταση της ζωής.

Τιμώντας τη μνήμη του ο καλός του φίλος Παπαχρήστος Ανδρέας εκφώνησε αληθινά θερμό επικείμενο αποχαιρετισμό, που δημοσιεύεται παρακάτω και τον ευχαριστούμε ειλικρινά.

Φίλε Βασίλη και κοντοχωριανέ απ' την γραφική Μόλιστα, που από χρόνια εγκαταστάθηκε εδώ στην ωραία Κόνιτσα, σήμερα μας φεύγεις.

Φεύγεις απ' τον κόσμο τούτον αξιόπρεπα, γιατί πάντα, σε διέκρινε λαμπρός ήθος και χαρακτήρας. Φεύγεις φίλε Βασίλη απ' τη γυναίκα σου, που τόσο αρμονικά ζήτησε και δημιουργήσατε την αξιόλογη οικογένειά σας. Φεύγεις απ' τα παιδιά σου και τα εγγόνια σου, τις αδελφές σου κι' όλους εμάς, μα θα είσαι για πάντα κοντά μας. Γιατί οι νεκροί πεθαίνουν μόνον όταν οι ζωντανοί τους λησμονάνε. Κι εσύ Βασίλη

**Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας**

δεν θα ξεχαστείς, γιατί αποτελούσες ένα αμπρό παράδειγμα εργατικότητας και εντιμότητας. Με βουβό πόνο και βουρκωμένα μάτια σε αποχαιρετάμε όλοι μαζί κι εμείς και οι δικοί σου, που τόσο σου συμπαραστάθηκαν στην τελευταία δοκιμασία σου.

Πάλεψες στη ζωή Βασίλη κι άφησες εποχή. Ως τα 80 χρόνια σου σχεδόν εργάζόσουν την τέχνη σου με ζήλο και μεράκι, απόλυτη τάξη και συνείδηση. Πιστεύω ότι ήσουν ο τέλειος, ο άριστος.

Είχες όμως και πλούσιο ψυχικό κόσμο. Θυμάμαι πριν χρόνια, είχε έρθει ένας καλός πελάτης να τους κάνεις κωνιά "για τη σόμπα της γριάς του" είπε στο χωριό. Και τον κατσάδιασες, τον μάλωσες, γιατί την είπε γριά και όχι μάνα που του ήταν, καταλήγοντας "υπάρχει βρε ιερότερο απ' τη μάνα στον κόσμο;" Ντράπηκε.

Θυμάμαι και τη δική σου μάνα γερόντισσα με πόση στοργή και πόνο, σ' αγκάλιαζε στο κατώφλι του σπιτιού σας όταν γύριζες από κάποια εξορία - έτυχε να σας δω καθώς περνούσα απ' έξω. Πώς ήταν δυνατόν με τέτοιες αρχές να μην βγάλεις και καλή οικογένεια;

Συνήθως προβάλλονται με φανταχτερές τελετές και εκδηλώσεις, μόνον άνθρωποι σπουδαγμένοι, με πτυχία και βραβεία, ενώ κοντά σ' αυτούς θα'πρεπε να τιμώνται κι άνθρωποι της δουλειάς και του μόχθου, που τίμησαν τη δουλειά τους και πρόσφεραν στην κοινωνία. Κι ήσουν ένας απ' αυτούς Βασίλη φίλε, γι' αυτό και δεν θα ξεχαστεί εύκολα.

Χθές το βράδυ Βασίλη, ήρθε στο φέρετρό σου και χαϊδεύοντας το πρόσωπό σου ένα εγγονάκι σου με αναφυλητά, σου είπε λίγα λογάκια, πόσο σ' αγαπούσε και πόσο θα του λείψεις. Μας ράγισε κι εμάς την καρδιά.

Σ' αποχαιρετούμε κι εμείς Βασίλη, όσο νάρθει κι η δική μας σειρά.

*Ελαφρό νάναι το χώμα
που θα σε σκεπάσει.
Στερνό αντίο*

Τιμώντας τη μνήμη του εμείς και η οικογένειά του προσφέρουμε στο Περιοδικό "Κόνιτσα" το πσόν των 50.000 δρχ.

*****

Στη μνήμη του Γιάννη Σέττα

Πριν 56 χρόνια, στις 31 Ιούλη 1944, εκτέλεσαν οι Γερμανοί φασίστες στο χωριό Καλύβια του Αγρινίου, τον Γιάννη μαζί με άλλους 15. Ο Γιάννης Σέττας του Δημητρίου και της Βικτώριας, γεννήθηκε στο χωριό Ελεύθερο Κόνιτσας της Ηπείρου το 1924 από φτωχή οικογένεια. Είχε έναν αδελφό και μια αδελφή, τον Σωτήρη και την Ερασμία. Τα παλιά χρόνια, το χωριό Ελεύθερο, έβγαζε μεγάλα ονόματα μαστόρων καλλιτεχνών, πατροπαράδοτο το επάγγελμα. Ταξίδευαν σε διάφορα μέρη όπως στην περιοχή της Βοστίτσας, το σημερινό Αίγιο, δούλευαν και έβγαζαν το μεροκάματό τους για να ζήσουν αυτοί και οι οικογένειες που έμεναν στο χωριό. Εκείνοι που έμεναν στο χωριό ήταν οι γυναίκες και τα μικρά παιδιά των μαστόρων, οι οποίοι ασχολούνταν με αγροτικές εργασίες και καλλιεργούσαν τα ποτιστικά κομμάτια που είχαν ώστε να συντηρούνται. Το ταξίδι των μαστόρων είχε καθιερωθεί από τα παλιά χρόνια. Έφευγαν μετά το πέρας των Απόκρεω και επέστρεφαν στο χωριό παραμονές Χριστουγέννων. Κατά την προπολεμική περίοδο, η οικογένεια του Δημήτρη Σέττα έφυγε απ' το χωριό και πήγε στο Αίγιο για να εγκατασταθεί μόνιμα. Τα παιδιά μεγάλωσαν πλέον και ο Σωτήρης που ήταν ο μεγαλύτερος γιος δούλεψε στο εργοστάσιο του Ηλιόπουλου.

Στα χρόνια της κατοχής, ο Γιάννης, έφυγε απ' το Αίγιο και πήγε στην Πρέβεζα. Δούλεψε εκεί ως γκαρσόνι σε ένα καφενεδάκι. Οργανώθηκε στο ΕΑΜ και χρησιμοποίησε το καφενεδάκι που είχε για να έρχεται σε επαφή με τον κόσμο. Οι Γερμανοί όμως τον έπιασαν γιατί βρήκαν στο σπίτι του οπλισμό και είδη διατροφής για το ΕΑΜ. Κλείστηκε στις φυλακές του Παντοκράτορα της Πρέβεζας μαζί με άλλους 16 και στη συνέχεια τους μετέφεραν στις φυλακές Μεσολογγίου. Από τους 17, ένας κατόρθωσε και δραπετεύσε. Εκτελέστηκε στο χωριό Καλύβια του Αγρινίου στις 31 Ιούλη 1944.

Τα παραπάνω στοιχεία πάρθηκαν από τον αδελφό του το Σωτήρη, ο οποίος προπολεμικά ζούσε στο Αίγιο. Ήταν αποφασιστικό παιδί η δε προσφορά του στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα ήταν αξιόλογη.

Αιωνία του η μνήμη
Σωτ. Σπ. Μπάρμπας

*****

• Η Καλόβρυση τιμά τους νεκρούς της Παρουσία του Δημάρχου της διευρυμένου Δήμου Κόνιτσας, της Νομαρχιακής συμβούλου, αντιδημάρχου, παρόδρων, Δημοτικών συμβούλων, συγγενών

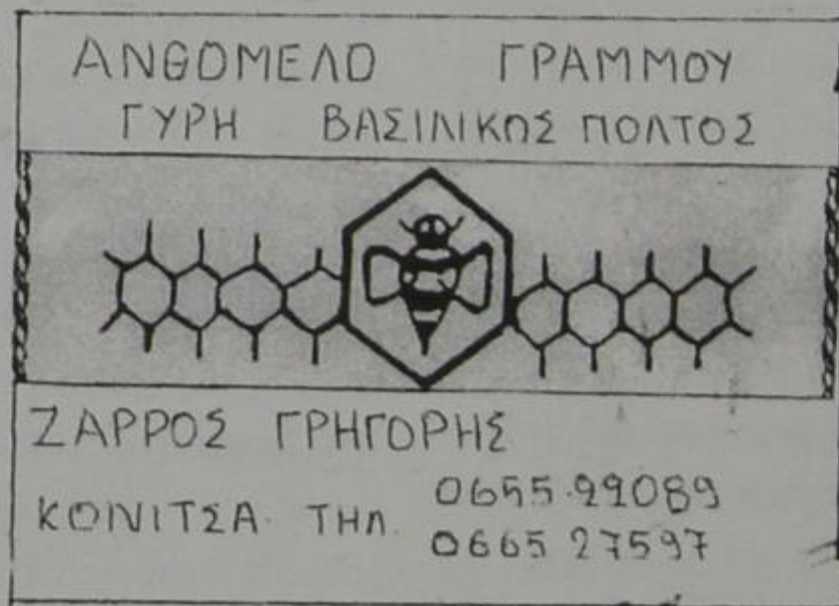
των θυμάτων και λοιπών παραβρισκομένων τελέσθηκε σεμνά και ταπεινά στην Καλόβρυση, στις 16-7-2000 ημέρα Κυριακή επιμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως των ψυχών που πέσανε από τα ναζιστικά, φασιστικά στρατεύματα κατοχής και στον καταραμένο εμφύλιο πόλεμο. Όλοι μαζί ευχηθήκαμε το ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΑΥΤΩΝ και ποτέ μα ποτέ ο τόπος μας να μη γνωρίσει τέτοιες φρικιαστικές καταστάσεις που οδηγούν μόνο στην καταστροφή ή και οπισθοδρόμηση.

Ευχηθήκαμε επίσης ο Θεός να φωτίσει τους ιθύνοντες της γης να εργασθούν για την αποκατάσταση της "ΕΙΡΗΝΗΣ" σ' όλον τον κόσμο που μόνο στην ανάπτυξη και στην πρόοδο φέρνει τους ανθρώπους.

Ακολούθησε κατάθεση στεφανιών από τους επίσημους και από τους συγγενείς των θυμάτων, κρατήθηκε ενός λεπτού σιγή, ψάλαμε με κατανύξη τον εθνικό ύμνο και ακολούθησε δεξίωση.

Εκεί ο συν/χος δάσκαλος του χωριού ευχαρίστησε όλους τους παραβρισκομένους που τίμησαν με την παρουσία τους την ιερή αυτή εκδήλωση.

B.N.

Η Οξυά ορφάνεψε

Θείε μου σε κλαίνε τα πουλιά
τ' απδόνια τ' Αϊ Δημήτρη
Σε κλαίει ο Πετροκότσυφας
Πάνω στο Βρομονέρι
Σε κλαίει όλη η Οξυά
μαζί με τους Οξυώτες

Στην Οξυά τούτος ο Μάνης, ο δίσεκτος του 2.000, φαινόταν πως ήταν τόσο όμορφος, τόσο αλλιώτικος. Η φύση του, άτακτη, κατασιόλιστη σκορπούσε γύρω της σπάνια μοσχοβολιά. Κάτι του έλειπε όμως. Του έλειπε ο άνθρωπος που θα βάλει την τάξη στη φύση του, στη μοσχοβολιά του. Και διάλεξε εσένα Θανάσα Ζούκη γιατί έβλεπε πόσο δραστήριος, πόσο οργανωτικός, πόσο άνθρωπος, πόσο υπέροχος ήσουν. Και σε πήρε απ' τη γυναίκα σου και τα παιδιά σου, απ' τους συγγενείς και φίλους σου, σε πήρε απ' την Οξυά σου, τόσο γρήγορα. Όλοι σε είχαν ανάγκη.

Δεν πρόλαβες να κάνεις πράξη όλα όσα ονειρευόσουν αν και βιαζόσουν σε όλη σου τη ζωή.

Γεννήθηκαν στην Οξυά στις 23 Ιουνίου του 1938 από φτωχούς γονείς. Είχες και άλλα πέντε αδέρφια. Το 1948 μετά το δύσκολο καιρό που περνούσε η Ελλάδα και σε ηλικία δέκα χρονών έφυγες για τη Ρουμανία αναζητώντας καλύτερες συνθήκες ζωής, μαζί με άλλα οδγόντα παιδιά μικρότερα ή μεγαλύτερά σου.

Δεν ήταν όμως ό,τι το καλύτερο μακριά από το σπίτι και την πατρίδα. Ξαναγύρισες στην Οξυά το 1955 και αρραβωνιάστηκες την εξαίσια κόρη του Αντρέα Τσίμα Λαμπρινή. Στη συνέχεια πήρες το δρόμο για

την Αθήνα, να βρείς δουλειά, να προκόψεις και να γυρίσεις να παντρευτείς. Εκεί σε φιλοξένησε και σε βοήθησε ο γαμπρός σου Νίκος Ζούνης, ας είναι καλά.

Το 1957 έγινε ο γάμος σου σε ηλικία 19 χρονών. Απ' το γάμο αυτό γεννήθηκαν δυο υπέροχα αγόρια που τα μεγάλωσες και τα αποκατέστησες τόσο πλούσια.

Δεν πρόλαβες όμως να τα χαρείς.

Δούλεψες σκληρά στην Αθήνα, δημιουργήθηκες, βοήθησες τόσο κόσμο. Τα αδέρφια σου, τα ανήψια σου. Πόση αγάπη έκρυβες, πόση ανθρωπιά, πόση καλωσύνη. Αλλά και πόση αγάπη, ανθρωπιά και καλωσύνη δεν εισέπραξες από όλο τον κόσμο και ιδιαίτερα από τους συγγενείς σου; Έκανες τόσα πολλά... όχι όμως όσα ήθελες να κάνεις. Έφυγες πολύ νωρίς.

Τώρα κοιμήσου ήσυχος..

Πιστεύω εκεί που είσαι, να είσαι ο πατέρας του Μιχαλάκη, του Τασούλη. Να είσαι ο αδερφός και θείος του Βαγγέλη μου που αγαπούσες και σ' αγαπούσε.

A.M.M.

Νεκρολογία

Χρήστος Γκιώκας

Έφυγε για πάντα από κοντά μας τον Ιούλιο του 1988 εδώ και δύο χρόνια ο Χρήστος Γκιώκας. Γόνος "Πατριαρχικής" οικογένειας της Βούρμπιανης ο Χρήστος έμεινε σ' όλη του τη ζωή "αγνός" κι άφησε πολλά σαν παρακαταθήκη.

Την τιμιότητά του, την οικογενειακή στοργή και αγάπη, την αγάπη προς τον πλησίον, την υπεράσπιση των ανθρωπίνων ιδανικών. Σπανίζουν σήμερα τέτοιοι χαρακτήρες στην κοινωνία μας.

Ο Χρήστος σ' όλη του τη ζωή έδινε το παράδειγμα και σαν αγωνιστής στην πρώτη γραμμή για τα ιερά και όσια στον πόλεμο 1940-41 και τον άλλο 1946-1949.

Κι αργότερα μετά τον Πόλεμο σαν ιδιωτικός υπάλληλος μια ζωή ολόκληρη άφησε εποχή για την εργατικότητά του και την προσήλωση στο καθήκον.

Οι προϊστάμενοί του τον έδειχναν σαν πρότυπο υπαλλήλου κι ήταν υπερήφανοι γι' αυτόν.

Τον αλησμόνητο Χρήστο τον γνώρισα από κοντά και για πρώτη φορά όταν τον Απρίλη του 1947 τα χρόνια εκείνα του εμφυλίου σπαραγμού βρέθηκε υπό "τας διαταγές μου" στη διμοιρία Προκαλύψεως Βούρμπιανης.

Δύο μήνες τότε, εκεί στη διμοιρία που είχε για "στρατώνα της" από ανάγκη την Εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Εξήντα μέρες και εξήντα νύχτες χωρίς να κλείσουμε μάτι, με τον Χρήστο βάζαμε σχέδια παίρναμε αποφάσεις, απομονωμένοι όπως είμαστε από τα άλλα τμήματα του στρατού μας.

Οι άλλοι της διμοιρίας, καμιά τριανταριά, κά-

μποσα χρόνια μικρότεροί μας, το μυαλό τους διαφορετικό.

Και το έφερε η τύχη με τον Χρήστο μαζί να περάσουμε τη μισή μέρα κι όλη τη νύχτα στις 21 Μαΐου, τη μέρα που διάλεξαν οι αντίπαλοί μας να μας "επισκεφθούν".

Ο Άγιος Δημήτριος και οι Άγιοι της ημέρας εκείνης βοήθησαν και η επαύριον μας βρήκε "σώους".

Η όλη εξιστόρηση των γεγονότων της ημέρας εκείνης είναι μια ιστορία συναρπαστική και πρέπει να ιδεί το φως της δημοσιότητας.

Και πάλι μαζί με τον Χρήστο συντάξαμε στο μαγαζί του Σκούφια την έκθεση επί των γεγονότων που ζητούσαν επιγόντως οι Μεγάλοι του Επιτελείου της Μεραρχίας.

Με τον Χρήστο συναντώμεθα μέχρι τελευταία συχνά και κάτι θα έφερε στη μνήμη μας κάθε συνάντησή μας απ' τη ζωή μας τους δύο εφιαλτικούς μήνες στη διμοιρία της Βούρμπιανης.

Ήταν τότε ο Χρήστος πάντα πρόσχαρος με την οικογένειά του, τη μάνα του, τη γυναίκα του τη Σοφία την εξαιρετική εκείνη νοικοκυρά και σύζυγο, και τα τρία παιδιά του, καλοπαντρεμένα τα δυό, το άλλο ελεύθερο, που του χάρησαν εγγονάκια πρόσχαρα κι αγαπημένα.

Η μοίρα δυστυχώς δεν άφησε να χαρεί όσο έπρεπε την οικογενειακή ζωή.

Πριν κάμποσα χρόνια έχασε την αλησμόνητη σύζυγό του, το στήριγμα της οικογένειας.

Η απώλεια της η απαρχή "των δεινών".

Μεγάλος ψυχικός κλονισμός σ' όλη την οικογένεια περισσότερο στον προστάτη και πατέρα.

Άντεξε όσο του επέτρεπαν οι δυνάμεις του, ψυχικές και σωματικές, ώσπου μια μέρα επήλθε το μοιραίο.

Όταν το έμαθα δυστυχώς βρισκόμουνα μακριά, έκλαψα κι εγώ και η γυναίκα μου.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της πατρώας γης που σε σκέπασε αλησμόνητε φίλε και συμπολεμιστή Χρήστο και η μνήμη σου αιώνια.

B. ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΕΠΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ • ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ

Λάππας Μάκης
Λογιστής

501 00 ΚΟΖΑΝΗ - Τηλ. (0461) 41414, Τηλ./FAX (0461) 22372

ΔΙΑΓΝΩΣΗ

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
ΕΛΕΥΘ. (ΚΛΑΙΡΗ) Α. ΔΕΣΚΑ - ΖΗΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΙΑΤΡΟΣ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΟΣ (ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΟΣ)

ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΘΗΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΝΔΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ
 ANDROLOGY DEPT. ΤΟΥ UNIVERSITY HOSPITAL OF GENT, BELGIUM.
 ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ, ΒΙΟΧΗΜΙΚΕΣ, ΟΡΜΟΝΙΚΕΣ
 ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ, ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ.
 ΓΙΝΕΤΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΝΔΡΙΚΗΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ.

ΤΗΛ.-FAX Ιατρείου: 47447
 ΤΗΛ. Οικείας: 47124

ΔΩΔΩΝΗΣ 24 ,45221
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ (έναντι ΞΕΝΙΑ)

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
 ΔΟΜΙΚΩΝ
 ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
 ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΟΤΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
 ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - ΓΡΑΔΑΡ - ΟΞΥΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
 ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
 ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚΡΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΙΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
 ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ
 ΤΗΛ 5138315

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
 ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
 ΕΠΙΣΤ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ "ΥΓΕΙΑ"

ΙΑΤΡ. ΘΕΜΙΔΟΣ 4 - 151 24 ΜΑΡΟΥΣΙ
 ΟΙΚΙΑ ΦΛΟΙΑΣ 23 - 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ
 ΔΕΧ. ΔΕΥΤ., ΤΕΤ., ΠΕΜΠ. 6 - 8 Μ.Μ.
 ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 61 22 823
 ΤΗΛ. "ΥΓΕΙΑ" 68 27 940
 ΤΗΛ. ΑΝΑΓΚΗΣ 36 47 021
 ΟΙΚΙΑ - FAX 61 22 908
 ΤΗΛ. ΚΙΝΗΤΟ 094 392 273

ΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ
ΚΙΝΗΤΟ 093 771060
ΟΙΚΙΑΣ: 22113
ΚΟΝΙΤΣΑ

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά
 μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

• Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

Τηλ. (0655) 23288 Κόνιτσα

Παναγιώτης Καλλιντιέρης

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ
 ι. Επιμελητής

MARIEN HOSPITAL - BORKEN ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΙΑΤΡΕΙΟ :

ΓΕΣΟΓΕΙΩΝ 421 Α
 ΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

ΤΗΛ. 63 90 049

ΠΡΩΙ:

ΚΙΝ. 094 5118 02

"ΥΓΕΙΑ" ΤΗΛ. 68 27 940

EMAIL: aescularp@hol.gr

ΟΙΚΙΑ: ΤΗΛ. 66 45 647

ΚΥΡΙΤΣΗ ΕΛΕΝΗ
 Επίσημος Αντιπρόσωπος
 Κινητής Τηλεφωνίας
MOBITEL PANAFON

Κόνιτσα Τηλ. (0655) 22.434

Λούδας Κων.Κόνιτσα	5.000	Ιερ. Πριμηκύρης Παναγ. Παλιοσέλι	2.500
Ζούκης Αθαν. Κόνιτσα	2.000	Παρασκευάς Αντ. Μάζι	2.000
Μπάρμπα Νικολ. Κόνιτσα	2.000	Πορφυριάδης Αθαν. Τεμένη	2.000
Νάτσης Βασ. Κόνιτσα	2.000	Μπαγκλής Δημ. Ελεύθερο	2.000
Κέντρο Νεότητας Κόνιτσα	2.000	Πλατής Βασ. Αλεξάνδρεια	5.000
Τσιλογιάννης Γεωργ. Κόνιτσα	5.000	Λάππας Μάκης Κοζάνη	10.000
Ζάρρος Χρήστος Κόνιτσα	5.000	Μπόμπολας Ιωαν. Ελεύθερο	2.000
Σκούφιας Γεωργ. Πρέβεζα	2.000	Κοντογιάννης Ανέστης Λάρισα	3.000
Τόσκας Ιωαν. Πάδες	2.000	Δάσκαλος Ιωαν. Καβάσιλα	3.000
Κέφη Ερασμία Άρτα	2.000	Πρωτοσυγγέλου Χρ. Καλλιθέα	2.000
Παπαδημητρίου Κ. Δροσοπηγή	5.000	Μιχώτας Ελευθ. Παλιοσέλι	7.000
Μουκοβίνας Κώστας Μεσοβούνι	2.000	Φασούλης Χρ. Ναύπακτος	5.000
Νάτσης Σωκράτης Βόλος	5.000	Ζαχαράκη Σάννα Λαμία	4.000
Ζώης Ζήσης Φιλιάτες	2.000	Ράπτης Ανδρ. Τράπεζα	2.000
Χανδρινός Γεώργ. Κέρκυρα	5.000	Αθανασούλης Ζήσης Αλεξάνδρεια	4.000
Ζωγράφος Ευριπ. Χιονιάδες	3.000	Ζούνης Νίκος Θεοτόκος	3.000
Σακκάς Ζήσης Ελεύθερο	2.000	Γκουντούλης Κων. Κεράσοβο	3.000
Πίσπας Ιωαν. Βέροια	6.000	Καραγιάννη Αλεξ. Καλαμάτα	4.000
Ντίνος Σπυρ. Καλλιθέα	2.000	Μπόγδος Ιωαν. Αίγιο	2.000
Τάττης Παύλος Πληκάτι	2.000	Γκόγκου Χριστίνα Ν. Κίος	4.000
Σίββας Κώστας Κλειδωνιά	2.000	Καλογήρου Πηνελόπη Λάρισα	2.000
Κοντοδήμος Δήμος Κεράσοβο	3.000	Ντίνης Ιωαν. Λαγκάδα	4.000
Ντασταμάνης Στ. Δίστρατο	2.000		

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ιούλιος	Αύγουστος	
Ελάχ. θερμ.	11 ⁰	12.8 ⁰
Μέγ. θερμ.	40.2 ⁰	39.4 ⁰
Σχετ. υγρ.	43%	43%
Ύψος βροχής	17.6 m.m.	0.4 m.m

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ ΡΕΒΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΤΗΛ. 426.951 ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ 22 ΠΑΤΡΑ

ΕΥΗ ΣΚΟΥΡΤΗ-ΚΑΡΑΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Δέχομαι: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΡΙΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
9-12 π.μ. και 5-8 μ.μ.

28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 25
ΛΥΚΟΒΡΥΣΗ

Τηλ.: ΙΑΤΡ. 28.25.298
ΟΙΚ. 28.20.644

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ι. ΛΑΖΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΚΤΙΝΟΓΡΑΦΙΑΣ (RVG)

Τηλ. (0655) 22223 ΚΟΝΙΤΣΑ